

ს. კერამზიძე

ბროკონი
ბუკლითვა

K97.272
3

საქართველო

"საქართველო"

8-93:8C1-3

ს. ჯგერაძე

ბეკონი

K 9X.272
3

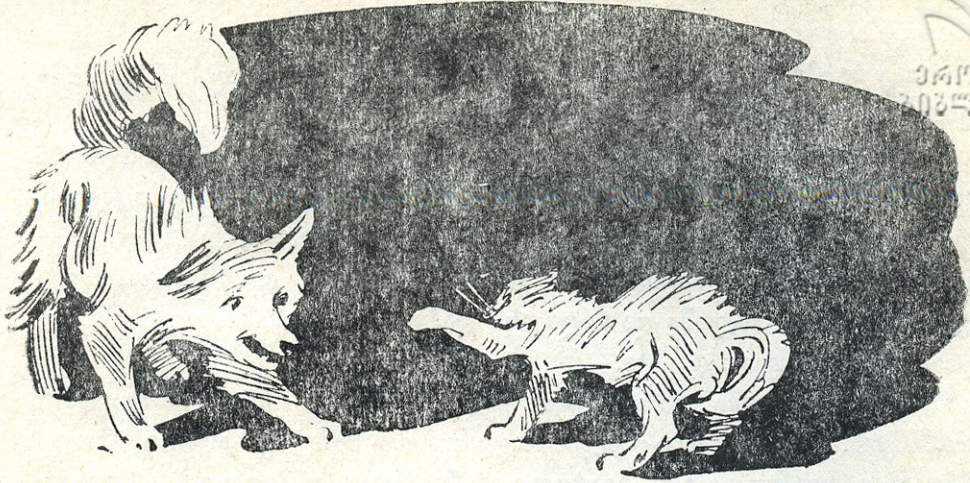

საქ-2000
გამოცემა

საქართველოს სსრ
საბავშვო და ახალგაზრდობის ლიტერატურის
სახელმწიფო გამომცემლობა
„ნაკადული“
19 თბილისი 61

ნ ა ც ა რ ა

მთელი სახლი ერთბაშად გაიგებდა ხოლმე ილიას შინ დაბრუნებას. ბანჯგვლიანი შპიცი ცუგრი, რომელიც უმეტეს დროს მოწყენილი იწვა ბინაში შესასვლელი კარის წინ, საერთო აივანზე, ყურს მოჰკრავდა თუ არა ქუჩაში ნაცნობი ფეხის ბაკუნს, უმალვე წამოხტებოდა, კიბისკენ გაიქცეოდა და ყეფით დაეშვებოდა პატრონის შესაგებებლად.

ცუგრი არც მაშინ შეწყვეტდა ყეფას, როცა ილიამდე მიაღწევდა, — გარშემო უტრიალებდა, რამდენიმეჯერ აირბენდა და ჩამოირბენდა კიბეზე და ყეფითვე გაიჭრებოდა ეზოში, თითქოს ამით ყველას ახარებდა საყვარელი პატრონის შინ დაბრუნებას. ილია შესძახებდა ხოლმე ძაღლს გაჩუმდიო, მაგრამ ცუგრი გრძნობდა, რომ ეს გაწყრომა კი არა, უფრო ალერსი იყო, და ამით გათამამებული დიდხანს არ ცხრებოდა.

— ჰო, რაო? რას გაგიჟდი? — იწყებდა ილია ცუგრიასთან ლაპარაკს, — ისე ჰყეფ, თითქოს შენს გარდა აქ არავინაა. ყურთასმენა წაიღე! გაიგე, პირუტყვო, ჩვენ ადამიანები ვართ და გვაწუხებს ხმაური... დიახ, ასეა, ჩემო მეგობარო... ჰო, კმარა ახლა, კმარა! რამდენჯერ მითქვამს, ნუ შემომახტები... მომცილდი, ნუ გამსვარი! — ცდილობდა მოეშო-

რებიან ძალი და თანაც ეთამაშებოდა:—აი, შე ჭინკავ! აბა, ახლა გადატ-
რიალდი... ერთიც კიდევ... აი, აგრე, აი, აგრე!

ასე ხდებოდა ყოველთვის, მაგრამ ამ დღეს, საიდანაც ამბავი იწვეული
ყება, მათი შეხვედრა სხვაგვარად დამთავრდა.

დერეფნიდან ჩვეულებრივად გაიჭრა ცუგრი, როგორც კი ნაცნობი
ფეხის ხმა მოესმა, ყუფით ჩაირბინა კიბეები, ხალისიანად შეეგება ილიას,
ზევითკენ გაბრუნდა დარწმუნებული, რომ პატრონი უკან მოჰყვებოდა, მაგ-
რამ როცა მისი ნაბიჯის ხმა ვეღარ გაიგონა, შეჩერდა და მოიხედა. ილია
იქვე იდგა კიბის ბოლოში და რაღაცას დაჰყურებდა. მაშინ ცუგრი შემო-
ტრიალდა და ქვევით დაეშვა.

შემოსასვლელში ორი კნუტი ეგდო. კნუტები ძალიან ჰგავდნენ
ერთმანეთს. ნაცრისფერი გადაჰკრავდათ და შუბლზე თეთრი ზოლი
აჩნდათ. ორივე თოთო იყო, სიარული არ შეეძლოთ, უმწეოდ გაჩაჩხულიყვ-
ნენ და კნაოდნენ. ალბათ მშვივრები იყვნენ და დედა-კატას უხმობდნენ.

ილიამ ერთ ხანს უცქირა ამ უსუსურ არსებებს, მერე გაშორდა, რამ-
დენიმე საფეხური აიარა, მაგრამ იძულებული გახდა ჩაბრუნებულიყო,
რადგან კნუტებმა, თითქოს შებრალებას სთხოვდნენ, გულსაკლავ კნავილს
უმატეს. მაშინ ილიამ ხელში აიყვანა ორივე და შინისკენ წაიყვანა.

ამას კი სრულიად არ მოელოდა ცუგრი. ერთი ორჯერ სცადა მიექცია
პატრონის ყურადღება, გულმოსულად შეჰყეფა, მაგრამ როცა დარწმუნდა,
რომ ილია ვერც კი ამჩნევდა მის გაბრაზებას, გაჩუმდა და მოწყენილი
მიჰყვა გვერდით.

ცუგრი დიდად უკმაყოფილო იყო. დადუმებული, უხალისოდ ადიოდა
კიბეზე და თავისი ძალღური ჭკუით ასე მსჯელობდა:

— როგორ ეკადრება ისეთ დიდებულ ადამიანს, როგორიც ჩემი
პატრონია, კნუტების ხელში ტარება! რა ოხრად უნდა ეს საზიზღარი ცხო-
ველები! კატაზე უფრო ბილწი ხომ ქვეყანაზე არაფერია... სჯობს მომცეს
და ისე დავბდღვნი ორივეს, მათი ტყავის ნაგლეჯიც ვერაფერს იპოვოს!

ცუგრიმ ერთხელ კიდევ დაჰყეფა, როცა ილიას კარი გაუღო მისმა
ცოლმა ელენემ. ამ დაყეფებით თითქოს შესჩვილა დიასახლისს პატრონის
უკადრის საქციელზე.

— ეგ რა მოათრიე?! — შეიცხადა ელენემ, როცა ქმრის ხელში
კნუტები დაინახა.

ილიამ შინ შესვლა დააპირა, მაგრამ ცოლმა გზა გადაუღობა.

— გადაადგე, ახლავე მომავორე! რამდენ ლეკვსა და ცინდალს ჩაში დაინახავ, ყველა უნდა აკრიფო და შინ მომიყვანო? განა ეგ პირველი შემთხვევაა! ქალი არ ვიყო, თუ ეგ ჩვეულება არ მოგაშლევინე.

მოფერებით, ტკბილი სიტყვით შეეცადა ილია მოეღბო ცოლის გული, მაგრამ ის შეუბრალებელი აღმოჩნდა:

— ახლავე მომავორე! მათი შეხედვაც მზარავს! — თვალეზზე ხელს იფარებდა ელენე.

ცუგრი მიხვდა, თუ რატომ ვერ შეეებენა პატრონს ბინაში შესვლა. ამით გათამამებული, ეშმაკურად შეჭყურებდა ილიას და კმაყოფილი კუდს აქიცინებდა; მერე გასასვლელისკენ გაიქცა, კიბის თავში დადგა, შემოტრიალდა და რამდენიმეჯერ დაჭყეფა, თითქოს ეუბნებოდა: რად აყოვნებ, ჩაბრუნდი და გადაყარე ეგ უხამსი ცხოველები!

ელენეს ხმამალალ ლაპარაკზე საერთო სამზარეულოდან აივანზე გამოვიდნენ მეზობელი ქალებიც და ცოლ-ქმრის დავაში ჩაერივნენ.

ყველაზე შეუბრალებელი ქვრივი ტასო აღმოჩნდა.

— როგორ შეიძლება ბინაში კატების გაჩერება! — აღშფოთებას გამოთქვამდა იგი. — მათგან მოსვენება აღარ გვექნება, აქაურობას რწყილებით აავსებენ და გააბინძურებენ. ამ წუთში გაათრიეთ!

ეს ვეგებრთელა, ძალზე მსუქანი დედაკაცი ისე ბობოქრობდა, თითქოს რაღაც საშინელების შემსწრე ყოფილიყო, აქნევდა თავის ხელებს, აბრიალებდა მოწითალო დიდ თვალებს და გუგუნებდა უჩვეულო ბოხი ხმით, რომელიც თითქოს გაციებულ ყანყრატოდან ამოსდიოდა.

ყველასაგან გაკიცხულმა ილიამ ის იყო გაბრუნება დააპირა, როცა ოთახიდან მისმა გოგონამ მაიკომ გამოირბინა. კნუტების დანახვაზე ბავშვს თვალეზი გაუბრწყინდა, აღტაცებული მიიჭრა მამასთან, უეცრად ერთი ცინდალი გამოსტაცა, გულში ჩაიკრა და გახარებული ისევ ოთახში შევარდა.

მეორე კნუტი ხელში შერჩა ილიას. გაანჩხლებული ტასო მოითხოვდა ეს მეორე მაინც მოეშორებინათ აქაურობისათვის და ილიაც იძულებული ხდებოდა დამორჩილებოდა, მაგრამ ერთ-ერთმა მეზობელმა, ხანშესულმა სათნო სახის მარიამმა, გულკეთილობა გამოიჩინა, შეიცოდა უმწეო ცხოველი, გამოიტანა ძველი პატარა კალათა, ჩააფინა ჩვრები, ჩასვა

შიგ და კალათა განცალკევებულ ადგილას აივნის ბოლოში დადგა, იქ
სადაც სხვენზე ასასვლელი ხვეული კიბე იწყებოდა.

— კმარა, ნუ კნავი! — სიბრაღულით დაჰყურებდა მარიამი მარტო
დარჩენილ კნუტს, რომელიც თითქოს ძმისგან დაშორებას ჩივისო, ნაღ-
ვლიანი ხმით კნაოდა. — დაწყნარდი, ჩუმად იყავი, ნაცარა!

ასე და ამგვარად ერთი ძმა მაიკომ შეიფარა, მეორემ კი კიბის ქვეშ
იწყო ცხოვრება.

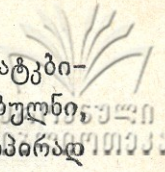
*
*
*

დიასახლისებმა იმ დღეს დიდი ალიაქოთი ასტეხეს. სამსახურიდან
ქმრების დაბრუნების დრო მოსულიყო, სადილს ამზადებდნენ და თითქმის
ყველას სამზარეულოში მოეყარა თავი.

საერთო სამზარეულოში, სადაც ჩამწკრივებულ პატარა მაგიდებზე
ნავთქურები და ელექტროდუმელები იდგა, ზოგი წვაავდა, ზოგი ხარშავდა,
ზოგი კიდევ დანით ხორცს კეპავდა, ან როდინში ურახუნებდა. შიშინებდა
ტაფაზე მოსახრაკავად დაყრილი ხახვი, ბუტბუტებდა აღუღებული წყალი,
თუხთუხებდა გაცხელებული ერბო, გუგუნებდა პრიმუსი და ამ ხმებს დედა-
კაცების დაუსრულებელი ქაქანი ერთვოდა.

მეზობლები ხშირად კინკლაობდნენ, ხანდახან ჩხუბიც მოსდიოდათ
ერთმანეთში. განსაკუთრებით ტასო არ უყვარდათ. ამის მიზეზი ის იყო,
რომ მისგან თავი ჰქონდათ მობეზრებული: ტასო ყველას ჰკიცხავდა,
ყველას საქმეში ერეოდა, ყველგან თავისი დიდი ცხვირი უნდა ჩაეჩხირა.
თვალეზიც მოუსვენარი ჰქონდა. — აქ ისედაც სააშკარაოზე იყო ყველაფე-
რი, მაგრამ მას გული მაინც არ მოუთმენდა სხვის ქოთანში არ ჩაეხედა და
არ გაეგო, ვინ რას ამზადებდა. ამით უკმაყოფილო მეზობლებს არა ერთ-
ხელ მოსვლიათ მასთან უსიამოვნება, და ბოლოს, ისე შეიძულეს, რომ
მრავალი ზებუნებრივი ავი თვისებაც მიაწერეს. მაგალითად, თუ რომელი-
მე დიასახლისს კერძი უგემური გამოუვიდოდა, გადაამლაშებდა,
გადახრაკავდა ან შედმეტად ჩახარშავდა, თავის შეცდომას მაშინვე ტასოს
გადააბრალებდა და გულმოსულად იტყოდა: იმ ნავსმა დედაკაცმა გათვალა
და გემო დაუკარგაო.

მაგრამ ამ დღეს ტასოსთვის არავის ეცალა. პირიქით, შეხმატები-
 ლებოდნენ კიდევ. ისინი ილიასა და მარიამზე იყვნენ გაბრაზებულნი
 მთელი გულისწყრომა მათ წინააღმდეგ ჰქონდათ მიმართული, ერთმანეთს
 ლანძღავდნენ და ემუქრებოდნენ კიდევაც.

— არა, ამის მოთმენა შეუძლებელია! — თვალებს აბრიალებდა
 გააფთრებული ტასო.

— ისდა გვაკლია, კატის გამო მოსვენება დაკარგოთ! — კვერს
 უკრაფდა მოკლეფეხებიანი შავტუხა დიასახლისი, რომელიც ბუნების
 რაღაც შეცდომის გამო სიმაღლეში კი არა, სიგანეში წასულიყო. — აი,
 ნახავთ რა უბედურებას დაატრიალებს ის საზიზღარი. აღარაფერს არ შეგ-
 ვარჩენს სამზარეულოში!

— სულ ილიასი და მარიამის ბრალია! აბუჩად აგვიგდეს, ხათრი
 არ გაგვიწიეს! — ანჩხლობდა მეზობლად ნავთქურასთან მდგარი ძალზე
 გამსდარი დედაკაცი. მან კიდევ რაღაც დაუმატა, მაგრამ ვერავინ გაიგო,
 რადგან ყელიდან ისეთი ხმა ამოსდიოდა, რომ ვერავინ გაარჩევდა —
 ლაპარაკობდა თუ ღრჭიალებდა. დიას, ზუსტად ისე ღრჭიალებდა, რო-
 გორც დიდი ხნის წინათ ფიცარში ჩაჭედილი ჟანგიანი ლურსმანი, გაზით
 ამოძრობას რომ უპირებენ.

— მე ჩემი ქმარიც არ დავზოგე, ვაიძულე უღვაშები შეეკრიჭა,
 რადგან კატის უღვაშს მიუგავდა. ჰო და, მითხარით, ამის შემდეგ შემძლია
 გულგრილად ვუცქირო ცინდალს? — ქოშინით ისროდა სიტყვებს მეოთხე,
 რომელსაც ისეთივე ბრტყელი სახე და ფერხორცი ჰქონდა, როგორც ტაფა-
 ზე გალასტულ მის საყვარელ კერძს — ერბო-კვერცხს. ის შეუჩერებლად
 ყიყინებდა და თავის ხმას დანარჩენების ქაქანს უერთებდა.

*
 *   *
 *

ამ დროს ნაცარა გასუდრული იწვა კალათაში და, რა თქმა უნდა,
 ვერც კი წარმოედგინა, რა აურზაური გამოეწვია მის აქ ყოფნას. კალათაში
 ჩაგდებული, მხოლოდ შეტრიალდებოდა ხოლმე და დაეძებდა თავის ძმას,
 რომელიც ასლა შაიკოსთან ბედნიერად გრძნობდა თავს.

მაიკო დიდი ხანია ნატრობდა, პატარა ფისო ჰყოლოდა და, რაღაც წადილი შეისრულა, ისე იყო გახარებული, რომ ყველა სათამაშო მიატოვებდა და მხოლოდ კნუტს დასტრიალებდა. მაშინვე თბილი რძე დაუდგა ფინჯონით და იმდენი ასვა, სანამ ბურთივით არ დაუმრგვალა მუცელი. მერე რბილად დაუგო თავისი საწოლის გვერდით და, რომ არ შესცივნოდა, ერთ დედოფალას საბანი აართვა და დაახურა...

სულ აღარ ახსოვდა მაიკოს თავისი საყვარელი ტიკინები, ჭრელი ბუთი, ხავერდის დათვი, სათამაშო ჭურჭელი. ახლა მათ მიმხედავი აღარავინ ჰყავდა, ეყარნენ მივიწყებულნი, ათვალწუნებულნი, პატარა დიასახლისის გულიდან ამოვარდნილნი. მათთვის რომ ვინმეს შეეხედა, აუცილებლად შეამჩნევდა, რა გულნატკენი და მოწყენილები იყვნენ. ვერც იფიქრებდნენ, თუ ასეთ გულცივობას გამოიჩენდა აქამდე მათი მომვლელი და ერთგული პატრონი. ის აღარ ესაუბრებოდა, აღარ შეხაროდა მათ. ამის შემდეგ, აბა, რა გასაკვირველია, თუ ძალიან ნაღვლიანად გამოიყურებოდნენ!

*

* *

მაიკომ თავის კნუტს ხატაურა დაარქვა, თუმცა ეს სახელი სრულიად არ შეეფერებოდა. გოგონამ მთელი დღე მასზე ზრუნვაში გაატარა და მხოლოდ მას შემდეგ ჩაიძინა, რაც ცინდალმა თვალები მილულა.

იმ ღამეს ყველამ სიზმარი ნახა და ყველა სიზმარი სხვადასხვანაირი იყო.

ილიას დაესიზმრა, ვითომ სადღაც ველზე მიაბიჯებს. გამხმარი ბალახი მუხლამდე სწვდება. ცხელა, სუნთქვა ჭირს. ველის ბოლოში ერთი ხე დგას. მას მიაშურა, რომ იჩრდილოს და დაისვენოს. უეცრად ჩამობნელდა, ჭექა-ქუხილი ატყდა, ელვამ ცა დასერა და ქარის შემზარავი ზუზუნი მოისმა. ქარს რაღაც სასოწარკვეთილი ხმა მოაქვს, ვიღაც შეველას ითხოვს. გაიქცა ილია, აჰა, მიუახლოვდა კიდევაც იმ ადგილს და, მოულოდნელად ხედავს: ხე კი არა, ტასო დამდგარა ტრიალ ველზე, ტოტებივით აქნევს თავის დიდ ხელებს და შეშინებული ღრიალებს. კაბის კალთაში კი ნაცარა ჩაჰფრენია, დაუღია პირი და იმოდენა დედაკაცს გადაყლაპვას უპირებს. გააფთრებულ კატას ხელი სტაცა ილიამ, ცდილობს მოაშო-

როს, მაგრამ... სწორედ ამ დროს გამოედევინა. გარშემო სიჩუმე იყო, მხოლოდ გარეთ ქარი ღმუთდა და ფანჯრის სიმაღლეზე ამოსულ აკაციის კენჭეროს არხევდა.

ელენემ კიდევ უფრო უცნაური რამ ნახა ძილში... შემჯდარა ილია დათვზე, უკან მხეცების დიდი ამაღა მოსდევს. ისინი ოთახში შემოჭრას აპირებენ. ელენემ მათ გზა გადაუღობა, მაგრამ მხეცებმა ყურთასმენის წამლები ღრიალი მორთეს... შეშინებული წამოიჭრა ლოგინზე და დაფეთებული თვალებით მიმოიხედა. ქმარსა და შვილს მშვიდად ეძინათ. მაიკოს სახეზე ღიმილიც შენიშნა. ის ტუჩებს აცმაცუნებდა, თითქოს ვიღაცას მიმართავსო ალერსიანი სიტყვით. ალბათ სასიამოვნო სიზმარს ხედავდა.

ცუგრი იმ დღეს ძალიან განაწყენებული იყო თავის საყვარელ პატრონზე, განსაკუთრებით მაიკოზე. რაც გოგონამ კნუტი შეიფარა, ცუგრის სულ აღარ აქცევდა ყურადღებას. მანამდე ხან პურის ნატეხს გადაუგდებდა, ხან გაეთამაშებოდა ანდა ხუმრობით ფეხს წაკრავდა ხოლმე, დღეს კი ერთხელაც არ გახსენებია, თითქოს არც კი არსებობდა. მთელი საღამო ცუგრი მართო იწვა, თავი ფეხებში ჩაერგო და მწარე ფიქრებს მისცემოდა. ამ ნაღვლიან გუნებაზე ჩათვლიმა კიდევაც. სამაგიეროდ ისეთი ტკბილი სიზმარი ნახა, რომ გულზე მოეშვა: პირი დაეგლო კნუტისთვის და ეზოში დაათრევდა. მისი ბეწვი ქარს ბუმბულივით ჰაერში დაჰქონდა.

მეზობლად მობინადრე დიასახლისებიც, რა თქმა უნდა, არ დარჩენილან უსიზმროდ... ძილში მათ ნაცარა გამოეცხადათ. ნაცარა სამზარეულოში შესულიყო და ვისაც რა სანოვაგე ებადა, სულ გადაესანსლა. მაინც ვერ გამძღარიყო: ყლაპავდა ჩაიდნებს, კასრებს და ცეცხლმოკიდებულ ნავთქურებსაც კი.

ასე გასინჯეთ, კნუტებსაც ესიზმრათ რაღაც, მაგრამ რადგან ისინი თოთონი იყვნენ, სიზმრებიც ისე პატარა ჰქონდათ, რომ შეუძლებელია მათ გადმოსაცემად შესაფერისი მოკლე სიტყვის გამოძებნა. შეიძლება მხოლოდ ითქვას, რომ მათი სიზმრები სხვადასხვაგვარი იყო: ერთის სასიხარულო, მეორესი კი ნაღვლიანი...

მხოლოდ მაიკოს სათამაშოებს არ უნახავთ იმ ღამეს არაფერი. მათ არც კი დაუძინიათ დარდისაგან. კუთხეში მიყრილნი, სევდიანად შესჩიოდნენ ერთმანეთს, რომ გოგონამ სამუდამოდ გული აიყარა მათზე. ერთმა

ტიკინამ, რომელსაც მაიკო ღამით ყოველთვის გვერდით იწვენდა, ისეთი ტირილი მორთო, რომ ყველას გული აუჩვილდა და ცრემლი მთვრალი სავერდის დათვი რომ არ ჩარეულიყო ამ ამბავში და არ დაემშვიდებინა ისინი, ვინ იცის, რა აურზაური ატყდებოდა.

ღიას, ნამდვილად ასე იყო, ასე მოუსვენრად გაატარეს ის ღამე ზემო სართულის მობინადრებმა.

*
*   *
*

თხრობა გაგვიგრძელდება, თუ ნაცარას და ხატაურას ცხოვრების თვითველ დღეს თანმიმდევრობით აღვწერთ. წამკითხველისათვის და, განსაკუთრებით, მთხრობელისათვის სასარგებლო იქნება, თუ ერთი თვით გავესწრებთ ამბის მდინარებას. ბოლოს და ბოლოს, ათასგვარი საქმე გვაწვევს კისერზე და ერთ ან ორ უგუნურ პატარა ცხოველს სომ ვერ შევწირავთ ჩვენთვის ძვირფას დროს!

ხატაურა ქუდბედნიერი აღმოჩნდა იმ შემთხვევითობის გამო, რომ გარეგნობით ერთმანეთისაგან სრულიად განურჩეველ ძმებში მაიკომ ანგარიშმიუცემლად მას დასტაცა ხელი. პირველ დღიდანვე ის განცხრომაში იყო. სულ მალე ხორცი შეისხა, დამშვენდა, ხალისით აივსო. მთელი დღე ცელქობდა — ძაფის მორგვს დააგორებდა, წეწავდა ფანჯრებზე ჩამოკიდებულ ფარდებს, დახტოდა სკამებზე და მაგიდებზე, ბრჭყალებს ილესავდა პარკეტზე, დაგორავდა ხალიჩაზე, კუთხიდან კუთხეში დაჰქონდა ტახტიდან გადმორეული პატარა ჭრელი ბალიშები. ალბათ დარწმუნებული გახლდათ, რომ ყველაფერი, რაც ბინაში მოიძებნებოდა, მხოლოდ მის გასართობად მოეტანათ.

ამ ნივთებს შორის ხატაურას ყველაზე მეტად კუთხეში დადგმული კედლის დიდი სარკე უყვარდა. ყოველთვის, როცა კი ამ სარკესთან მივიდოდა, იქიდან მაშინვე შემოეგებებოდა ხალისიანი, გაკვირვებით შემომცქერალი თავისი მსგავსი და თანატოლი ცინდალი. ისიც ზუსტად ისეთსავე ოთახში ცხოვრობდა, იქაც იმგვარივე სკამები, კარადა და სწოლები იდგა. ყველაფერზე ეტყობოდა, ისიც ბედისნებიერი იყო, მაგრამ,

რატომდაც, ახირებული ხასიათი ჰქონდა: ბევრს ეცადა ხატაურა, მაგრამ ვერ იქნა და ვერაფრით გადმოიტყუა სარკიდან, რომ ერთად ენაგარდათ ბინაში და ერთად ეტარებინათ დრო.

მთელი დღე თამაშით გასაგათებული ხატაურა ღამით მოიწყვინდა ხოლმე. დაიძინებდა თუ არა მაიკო, მის ოთახში სინათლე ქრებოდა. უცბადვე გაუჩინარდებოდა სარკეც და აღარც ის მეორე კნუტი ჩანდა. მაშინ მარტოდ დარჩენილი ხატაურა მიაშურებდა მეზობელ ოთახს, სადაც მაგიდასთან მჯდარი ილია რაღაც ქაღალდებს ქექავდა, შეხტებოდა მაგიდაზე და იქვე სანათურთან მოიკალათებდა. ხატაურამ არ იცოდა, რომ ილიას, სამინისტროს პასუხისმგებელ მუშაკს, წინ ედო მეტად მნიშვნელოვანი ქაღალდები, — ამიტომ უდარდელად წვებოდა იმ ფურცლებზე და კრუტუნებდა.

ასე განცხრომაში ცხოვრობდა ხატაურა. მას ისეთი წარმოდგენა ჰქონდა, თითქოს ამ ოთახებით შემოიფარგლებოდა მთელი სამყარო და ეს სამყარო ყოველთვის და ყველასათვის მაძლარი, თბილი და ალერსიანი იყო.

სულ სხვაგვარად მიმდინარეობდა ნაცარას ცხოვრება. ხშირად მას ერთი ლუკმაც არ ჰქონდა და ალბათ ტანჯვაში დაღვედა სულს, რომ გულკეთილ მარიაშს არ გახსენებოდა ხოლმე და რაიმე არ მიეტანა.

მაგრამ უბედურება ის იყო, რომ ბოლოს ამ სათნო ადამიანის მოწყალებაც მოაკლდა: ერთ დღეს მარიაშმა იქაურობა დატოვა და საცხოვრებლად სხვა უბანში გადავიდა.

ნაცარა ერთ ხანს კიდევ არ კარგავდა იმედს, რომ მისი კეთილისმყოფელი ისევ მოვიდოდა, მაგრამ დღეები დღეებს მისდევდა, ის კი აღარსად ჩანდა.

ამ ახალ განსაცდელს, ცხადია, ვეღარ გაუძლებდა კნუტი, რომ ისევ ილიას არ გამოეჩინა გულშემატკივრობა და ხანდახან მაინც არ მიეხედნა მისთვის.

ასე იყო თუ ისე, გავიდა თვე, ნაცარა წამოიზარდა და ერთ ღამეს, როცა აივანზე ბნელოდა, იმდენი ძალა იგრძნო თათებში, რომ კალათიდან ამოსვლაც კი შეძლო. ეს წუთი პირდაპირ სასწაულებრივი და ამასთანავე სასიხარულო იყო მისთვის. აქამდე, სანამ კალათაში იყო მოწყვდევუ-

ლი, ქვეყანა ისე ვიწრო ეჩვენებოდა, რომ ვერც კი წარმოედგინა, თუ თავისუფლად ფეხების გაშლის საშუალება ექნებოდა. ახლა კი უეცრად ეს ქვეყანა განუსაზღვრელად გაფართოებულიყო.

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

გადმოვიდა თუ არა კალათიდან, უსასრულო სივრცე გაიშალა მის წინ. ზევით, მიუწვდომელ სიმაღლეში, რაღაც მხიარული წერტილები ციმციმებდა, ქვემოთ კი გაჭიმულიყო განიერი, გრძელი აივანი, სადაც თავისუფლად შეიძლებოდა სიარული.

ნაცარამ სინათლე დაინახა ოთახებში და იქითკენ გაემართა. იქაც რაღაც დიადის, რაღაც საკვირველის დანახვას ელოდა, მაგრამ უეცრად სულ სხვაგვარად შეტრიალდა ყველაფერი: მოულოდნელად ვიღაც დედაკაცმა კარი გააღო, კნუტის დანახვაზე შემზარავი ხმით შეპყვირა და უმწეო ცხოველს ყიჟინით დაედევნა. შეშინებულმა ცინდალმა იგრძნო საფრთხე, პირი იბრუნა, ჯერ კალათისაკენ გაიქცა, მერე ხვეულ კიბეს მიაშურა, საფეხურები აირბინა და სხვენზე ამოჰყო თავი.

სიბნელემ და მყუდროებამ, რომელიც იქ დახვდა, იმედი გაუღვიძა, საწიშროება ავიცდინეო. შეძგრა სადღაც ნიშში, გაისუღრა და ყური მიუგდო. ხომ არაფერი ისმისო ქვევიდან.

დიდხანს იყო ასე გადარაჯებული. ბოლოს, როცა გული დაიმშვიდა, გათამამდა, წამოდგა და მიმოიხედა.

იქაურობა შეათვალიერა და ერთბაშად გაოცდა: დიდად საკვირველი სანახაობა გადაეშალა თვალწინ. მსგავსი რამ არა თუ არ ენახა აქამდე, ოცნებაშიც არ მოლანდებია. აურაცხელი სიმდიდრე იყო აქ. ვერასოდეს წარმოიდგენდა, რომ ასე ახლოს, მხოლოდ რამდენიმე ნაბიჯის დაშორებით აივნის იმ კუთხიდან, სადაც მისი კალათა იდგა, ამ უთვალავ საგანძურს იპოვიდა.

უამრავი ნივთი და სამკაული ეყარა ვარშემო: ნაპირჩამომტვრეული ქოთნები, ძროგამოვარდნილი ტაშტები, კასრები, ფეხმოტეხილი სკამები, ძველი საბავშვო ველოსიპედი, თავაგლეჯილი ჩემოდნები, შუშის ნამსხვრევები, დამპალი ჩარჩოები, დაჟანგული თუნუქის ღუმელი, ყველაფერი ეს ზოგან ერთმანეთზე დახვავებული, ალავ უწესრიგოდ მიმოფანტული.

— სამდურავი აღარ მეთქმის, რომ ვიღაც ბრაზიანი დედაკაცი დამედევნა! — კმაყოფილებით გაიფიქრა, ნაცარამ. — არ დავფარავ, მაშინ

დიდი შიში ვჭამე, მაგრამ აქ მოსვლამ დამავიწყა და ერთი ასად ამინაშ-
ლაურა ყველაფერი. რადგან ასე სასიკეთოდ შეტრიალდა ჩემი ბედი, მიხ-
ტიებია როკაპი დედაკაცისთვის მისი სიავე. ის რომ არა, იქნებ ვერ-
დეს ვღირსებოდი ამ ზღაპრულად შემკული ქვეყნის ხილვას!

სხვეწზე სხვა მრავალი მომხიბლავი და თვალისთვის სასაყრდელ სა-
ნახაობაც მოიძებნებოდა. საუცხოო შესახედავი იყო ერთიმეორესთან ახლოს
ჩამწკრივებული სვეტები, რომელთა შორის გამჭვირვალე ქსოვილი იყო გაბ-
მული. ასეთივე ქსოვილები, რომლებზედაც ძვირფას სამკაულებად მიზნეუ-
ლი იყო ათასგვარი მწერი, ამშვენებდა ჭერს, კედლებს და განსაკუთრებით
ყველა კუთხეს.

— არა, არავითარი სამდურავი! — თანდათან ხალისი ემატებოდა ნა-
ცარას. — ეგ კი არა, მზად ვარ მადლობა გადავუხადო და ეს სიმდიდრე
გავუზიარო! რად მინდა ერთს ამდენი ქონება!

უეცრად კუთხის სოროდან რაღაც პატარა ცხოველმა თავი ამოჰყო და
გაბედულად გამოკვანკვალდა.

— ეს ვინლა? — გაოცებით მიაჩერდა ნაცარა. — ერთი ციცქნაა და
რა გრძელი კუდი აქვს!

პირველად ხედავდა ასეთ უცნაურ არსებას.

გრძელკუდამ წრე შემოავლო, ერთ ადგილას შეჩერდა, დაყნოსა, შეა-
თვლიერა დახვავებული ძველმანები და ისევ გაინავარდა.

— ალბათ ეს არის ამ სიმდიდრის მფლობელი! — გაიფიქრა ნაცარამ,
რომელიც უცხო სტუმარს გასუდრული მიშტერებოდა.

პატარა ცხოველმა თითქმის ყველაფერი მოინახულა და მიუასლოვდა
იმ ადგილს, სადაც ნაცარა წამოსკუპებულიყო.

აქ კი მეტი ვეღარ მოითმინა ნაცარამ, წამოიჭიმა უკანა ფეხებზე და
სიამოვნებისაგან დაიკრუტუნა.

ამ ხმის გაგონებას, როგორც ჩანს, სულ არ მოელოდა გრძელკუდა.
მან შეშფოთებით მიმოიხედა და, როგორც კი ორი ბრჭყვიალა წერტი-
ლი — კნუტის თვალეები — დაინახა, უმაღვე შეტრიალდა, სოროსკენ
მოკურცხლა და შიგ შესრიალდა.

ეს ამბავი არ ესიამოვნა ნაცარას.

— რატომ დამემალა? — გაკვირვებული ეკითხებოდა თავის თავს. —
რამ შეაშინა, რა საფრთხობელა მე მნახა? განა მე ცუდ რაიმეს ვუზამდი?!

პირიქით, გავეცნობოდი. სხვა თუ არაფერი, ხანდახან მაინც თავს გავი-
რთობდი მასთან თამაშით!

სევდიანი იყო ნაცარა, მაგრამ მარტობაზე უფრო ახლა ის აწუხებდა,
რომ დილიდან ლუკმა არ ჩაედო პირში. შიმშილის გრძნობას კიდევ უფრო
უძლიერებდა გამაღიზიანებელი სუნი, რომელსაც მისი მახვილი ყნოსვა
იჭერდა. ასეთი სურნელებისაგან ბევრჯერ თავბრუ დახვევია წინათ, როცა
თოთო იწვა კალათაში. ნაცარამ იცოდა, საიდან მოდიოდა იგი და გული
იქით მიუწევდა.

— ჩავალ და მოვძებნი, იქნებ რაიმე ვიპოვო! — იწუგებდა თავი, უკანა-
სკნელად თვალი მიმოავლო იქაურობას, სიფრთხილისთვის კიბიდან
ჩაიხვდა, ხომ არაფერი საშიშროება მომელისო და საფეხურებს ჩამოჰყვა.

აივანზე ბნელოდა. კარები ყველგან მისურული იყო. სამზარეულოსთან
შემწვარი ხორცის სუნი ტრიალებდა. ხარბად შეისუნთქა ჰაერი, დახვერა
აივანი, მაგრამ ვერაფერი იპოვა და, იმედი რომ გადაუწყდა, ისევ თავის
კალათას მიაშურა.

*

* * *

ადრე იყო, როცა თვალები გამოაჭყიტა. ძილისგან ძალა შემატებოდა,
კარგ გუნებაზე გამოეღვიძა და ისე ერგვენებოდა, თითქოს ყველაფერი
რიგზე იყო მის ცხოვრებაში.

თამამად ამოვიდა კალათიდან, შესკუპდა აივნის მოაჯირზე და გარშე-
მო მიმოიხედა. ჯერ კიდევ ბურუსი იდგა, მაგრამ იგრძნობოდა, რომ
იქაურობას მალე მზე მოეფინებოდა. ალაგ ცის ნაჭერი ჩანდა ისეთი
ლურჯი და მიმზიდველი, რომ ნაცარას მოუნდა თავისი თათებით მიწვდო-
მოდა და მიაღერებოდა. ახლად გაღვიძებული ბედურები დაფრთხი-
ლებდნენ ეზოში, ჩაუქროლებდნენ ხოლმე აივანს. განთიადის სიჩუმეში
მხოლოდ მათი მხიარული ჟივჯივი ისმოდა.

ეს იყო მეორე დღე, რაც ნაცარა კალათიდან ამოვიდა და დიდ ქვეყა-
ნაში ფეხი შედგა. ამ მოკლე დროში ბევრი საკვირველი რამ ნახა —
სიგრძეზე გაჭიმული აივანი, სხვენი, მისი აურაცხელი სიმდიდრე და საო-
ცარი გრძელკუდა! ნუთუ კიდევ არსებობს რაიმე ამათვე უფრო ფასდაუდებ-
ელი და უცნაური?!

ხალისით შეჰყურებდა ყველაფერს და თითონაც არ იცოდა, რატომ. ასე ეგონა, რომ გუშინდელს აქეთ, ამ ერთ ღამეში, მთელი გარემო გამოცვლილიყო და განუზომლად უკეთესი გამხდარიყო.

დიასახლისების ადგომის დრო ახლოვდებოდა, მაგრამ ახლა მათი შიში აღარ ჰქონდა ნაცარას. ეგ კი არა, ნატრობდა როდის გაიღებოდა კარები და ხალხი გარეთ გამოეფინებოდა. ამ საუცხოო დილას დედაკაცებიც, რა თქმა უნდა, სულ სხვა გუნებაზე გაიღვიძებდნენ, გულკეთილად შეხვდებოდნენ და ალერსს არ მოაკლებდნენ... არა, ამ მშვენიერ ქვეყანაზე ამიერიდან აღარავინაა ავი და ბოროტი, ყველა სათნო და კეთილია!

მოულოდნელად ერთ ფანჯარაზე ფარდა შეირხა: ნაცარას ეგონა, რომელიმე დიასახლისი გამოჩნდებოდა იქიდან და როგორ ეოცა, როცა ადამიანის ნაცვლად სხვა სულიერი გამოჩნდა!

რაფაზე კნუტი შემოჯდა. ისეთი ფუნჩულა იყო, ისეთი პრიალა ბეწვი ჰქონდა, რომ პირველი შეხედვით ხავერდიდან გაკეთებულს ჰგავდა. მისი სახე და თვალების ციმციმი ნათლად მოწმობდა, რომ მაძლარი და თავისი ხვედრით კმაყოფილი იყო.

ის კნუტი ხატაურა გახლდათ.

— თითქოს ჩემი მსგავსია, — მიშტერებოდა ნაცარა, რომელსაც აზრადაც არ მოსვლია, რომ ისინი ძმები იყვნენ.

ხატაურას კი, როგორც ეტყობოდა, არ გაკვირვებია და დიდად ესიამოვნა ეს შეხვედრა.

— ბოლოს და ბოლოს, როგორც იქნა, გარეთ გამოსული გნახე, ახლა შემიძლია შეგესო კიდევაც და შენთან თამაშით გული ვიჯერო! — ამბობდნენ მისი გაბრწყინებული თვალები.

ხატაურა დარწმუნებული იყო, რომ იმ ცინდალს ხედავდა, რომელიც აქამდე სარკეში ჰყავდა ნანახი. გაუწოდა თათი, გადმოხტომაც დააპირა, მაგრამ ერთხელ კიდევ დააკვირდა და მიხვდა, რომ შეცდა. ეს ახალი ნაცნობი ძალიან გამხდარი იყო, ბინძური ჩენჩი ძლივს უფარავდა ზურგზე და ფერდებზე ამობზუკულ ძვლებს. არა, ნამდვილად სხვა იყო ის, სულ არ ჰგავდა სარკის მეგობარს!

ნაცარაც ეჭვნეულად შეჰყურებდა. დიდხანს ვერ მოაშორა თვალი, ბოლოს გადაწყვიტა თითონაც ასულიყო რაფაზე და ის იყო შესახტომად მოემზადა, რომ ოთახიდან კაცი გამოვიდა, თან ცუგრი გამოჰყვა. ძაღლის

დანახვით დამფრთხალი ნაცარა უმაღვე შეტრიალდა, ელვის სისწრაფით გაიქცა ხვეული კიბისკენ და ზევით ავარდა.

სხვენზე ისევ უშიშრად იგრძნო თავი, მაგრამ ვეღარ ჰპოვა სუფიერი...
სიმშვიდე. სულ იმ უცნაურ შეხვედრაზე ფიქრობდა. რა იყო ეს, მოჩვენება თუ ცხადი? როგორ მოხდა, რომ მისი მსგავსი არსება არ უფრთხოდა ადამიანს, არც ძაღლს და მათთან ოთახში ცხოვრობდა? არა, იქნებ მართლა მოელანდა?

რაც მეტს ფიქრობდა, მით უფრო მეტი გაცემა იპყრობდა. ისეთი საკვირველების მოწმე გამხდარიყო ამ რამდენიმე წუთის წინ, რომ მასთან შედარებით სხვა ყველაფერი უმნიშვნელოდ ჩათვალიდა. აქამდე ზღაპრულ სამყაროდ მიჩნეული სხვენიც ახლა უფერული და მოსაწყენი ვრცელებოდა. აღარაფერი არ ახარებდა აქ. უნდოდა, ისევ ძირს ჩასულიყო, ერთხელ კიდევ დაენახა ხატაურა და დარწმუნებულიყო, რომ კი არ მოლანდებია, იგი ნამდვილი არსება იყო.

ქვევიდან ლაპარაკი და ფეხის ხმა გაიგონა. ახლა იქ გამოჩენა სახიფათო იყო მისთვის. ლოდინი ამჯობინა მაგრამ ბოლოს სურვილმა მაინც დასძლია და დატოვა სხვენი.

ჩამოვიდა თუ არა აივანზე, უმაღვე იმ ფანჯრისკენ გაიხედა, სადაც კნუტი ეგულებოდა... რაფაზე სიცარიელე იყო. მხოლოდ ფარდას არხევდა დილის ნიავი.

— რა თქმა უნდა, არავინ არ ყოფილა, — მწარედ გაეცინა გულში. — შიმშილმა გონება ამიმღვრია და მომეჩვენა, მეტი არაფერი...

თანდათან ავიწყდებოდა თავისი ნაბოღვარი, განუახლდა შიმშილის მწვავე გრძნობა, ჩაცუცქდა კიბესთან და ნაღვლიანად მიაპყრო თვალი სამზარეულოს, საიდანაც სასიამოვნო სუნი გამოდიოდა.

— მეტი ძალა არაა, ბედი უნდა ვცადო! — გადაწყვიტა და სამზარეულოს მიაშურა.

იმ დროს სამზარეულოში ტასო საქმიანობდა. იღბლად ის ზურგშექცევით იდგა და არ დაუნახავს, როგორ შევიდა ცინდალი. ნაცარა კუთხეში მიყუდებულ გეჯას ამოეფარა და იქიდან მალვით იცქირებოდა. უცერად თვალი მოჰკრა საინზე ხორცის ნაჭერს, თავი ვეღარ შევიმაგრა, მიიპარა მაგიდასთან, ახტა, ხორცს ბრჭყალები ჩაასო და ის იყო გადმოათრია, რომ ნაპირზე დადგმული საინი დაჰყვა თათს, იატაკზე გადმოვარდა და დაიმსხვრა.

ადვილად წარმოსადგენია, რა ამბავს დააწვედა დედაკაცი. მან ისეთი ხმით შეიტხადა, რომ ფანჯრის მინებმა ზრიალი იწყო.

დამფრთხალ კნუტს აღარაფერი უძებნია, მოკურცხლა კარებისკენ. თითქოს კიდევაც უშველა თავს, მაგრამ ტასოს კივილზე ოთახებიდან აივანზე გამოცვნილმა დიასახლისებმა გასაქცევი გზა გადაუჭრეს.

ჟარასავით დატრიალდა ნაცარა, ცდილობდა თავი დაეღწია, მაგრამ ვერაფერს გასდა, — ვინ ცოცხს ურტყამდა, ვინ ჯოხს. ქალების ყვირილს ბოლოს ცუგრის ყეფაც შეუერთდა. გახარებული ძაღლი გულდაგულ ეცა და ფეხქვეშ მოივლო.

— აგრე მაგას, აგრე! — აქეზებდნენ დედაკაცები და, თითქოს ეს შეძახილი ძალას მატებდაო ძაღლს, ის უფრო დაუნდობელი ხდებოდა და კიდევ დიდხანს, სანამ ნაცარამ გრძნობა არ დაკარგა, ჰკბენდა, ტყავს აგლეჟდა, გასისხლიანებულს აქეთ-იქით დაათრევდა.

ცუგრიმ მხოლოდ მაშინ უშვა პირი თავის მსხვერპლს, როცა დარწმუნდა, რომ ნაცარას სიცოცხლის ნიშანწყალი აღარ ეტყობოდა. ცუგრი კმაყოფილი და ნასიამოვნები იყო, ძველი ჯაფრი რომ იყარა.

აივანზე კიდევ დიდხანს არ შემწყდარა დედაკაცების ყურთასმინის წანღები სმაური, — ყიყინებდა მოკლეფეხებიანი, ჭირიჭინებდა გრძელკისერა, ჭაქანებდა ერბო-კვერცხის მოყვარული და გუგუნებდა ტასო... ეშველათ, განთავისუფლდნენ! როგორც იქნა, მოიშორეს ის აბუნარი!

რაფაზე წამოსკუბებული ხატაურაც კი, რომელიც ამ ამბის მოწმე იყო, ისეთი ხალისით შესცქეროდა აივანზე თავმოყრილთ, თითქოს იზიარებდა მათ სიხარულს.

მაგრამ, რა თქმა უნდა, ეს არ დაუნახავს და არც გაუგონია ნაცარას, — ის უკვე ეზოში ჩაეტანათ და სანაგვე ყუთში ევლო.

*

* *

ყველაფერს დასასრული აქვს და, ცხადია, ეს ამბავიც აქ უნდა დამთავრებულიყო, რომ ერთ მოულოდნელ გარემოებას ხელი არ შეეშალა: უწყალოდ ნაბეგვ და ძაღლისაგან ნათრევ ნაცარას მძიმე შერჩენოდა სიცოცხლე.

ჩ. 279
3

პირველ წუთებში, როცა გონს მოვიდა და თვალი გამოახილა, ვერ იქნა და ვერაფრით გაერკვა, სად იმყოფებოდა, ან რა დრომ განვლო იმ საშინელების შემდეგ. ძლივს მოაგონდა, რომ მაშინ დილის მზე ანათებდა, ახლა კი ღამე იყო...

ასწია თავი და შეშფოთებით მიმოიხედა. ეზოში არავინ ჩანდა, არც აივანზე. ყველგან ბნელოდა, სიჩუმე იყო.

მაშინვე მოისაზრა, რომ მალე უნდა გასცლოდა აქაურობას. მწვავე ტკივილებს გრძნობდა, მაგრამ მოიკრიბა ძალა, ამოძვრა სანაგვედან, თითქმის ფორთხვით გაიარა ეზო, დიდხანს იწვალა, სანამ აივანს მიაღწევდა და მერე ხვეულ კიბეზე აცოცდა.

მხოლოდ მაშინ ამოისუნთქა შევებით, როცა სხვენზე ავიდა. იქ უშიშრად იგრძნო თავი, მაგრამ ღონემისდილმა მალე ისევ დაკარგა ცნობა.

იმ ღამემ და მეორე დღემ ისე გაიარა, არაფერი გაუგია, და ბოლოს, როცა გამოეღვიძა, დაინახა, რომ ისევ ღამე იყო.

გარშემო ძველებურად იყო ყველაფერი... ისევ ის ჯადოქრული გარემო ატურაცხელი სიმდიდრით...

მესამე დღეა პირში არაფერი ჩაედო, მაგრამ ახლა წყურვილი უფრო სტანჯავდა. ესეც კიდევ ახალი საწვალელებელი!..

წამოდგა, ანგარიშმიუცემლად მოიფათურა ყველგან. არა, არსად იყო წყალი. მხოლოდ რკინის კასრები, თავაგლეჯილი ჩემოდნები, თუნუქის ღუმელი... ამდენი განძი, ოღონდ რა ბედენაა! დე, ყველაფერი ეს ფასდაუდებელი იყოს, მაგრამ როცა ერთი წვეთი წყალი გენატრება, იქ, თურმე, გროშადაც არ ღირებულა...

სხვენის სარკმელის წინ რომ გაიარა, გრილმა ჰაერმა მიიზიდა, აცოცდა და მერე სახურავზედაც გავიდა.

სახურავის სიმაღლიდან უეცრად მის წინაშე თვალუწვდენი სივრცე გადაიშალა. უამრავი სახლი გადაბმოდა ერთიმეორეს. ცაში ღამე იყო, მაგრამ მიწაზე დაცვნილი ურიცხვი ვარსკვლავი ანათებდა ქვემოდან და ფანტავდა ბნელს.

ამ უცხო სანახაობით გაკვირვებული ნაცარა უნებურად შედგა და თვალი მიაშტერა გარემოს. რა განუზომლად დიდი ყოფილა ეს ქვეყანა!.. სადღაც იქ წყალსაც მოძებნის და წყურვილს მოიკლავს... წყურვილს მოი-

კლავს და მერე იქნებ მარიამიც იპოვოს... უთვალავი სახლი ჩანს და, ცხადია, სადმე იქ ცხოვრობს ის კეთილი, სათნო ადამიანიც... რომ გაბედოს და წავიდეს მის საძებრად?! აი, გადაივლის ერთ სახურავს, იქიდან მეორეს, მესამეს და ივლის ასე, სანამ არ იპოვოს... ის შეიფარებს, წყალს დაალევი-ნებს და რბილად ჩაუფენს დასაძინებლად მიჩენილ კალათაში... ქვეყანა ასეთი დიდი ყოფილა და როგორ შეიძლება იქ ბევრი სიკეთეც არ იყოს... ქვეყანა ასეთი ლამაზი ყოფილა და როგორ იქნება, რომ კეთილნი არ იყვნენ ისინი, ვინც ეს სილამაზე შექმნა!

მოჯადოებულმა დიდხანს თვალი ვერ მოაშორა შორ სივრცეზე გადა-შლილ ქალაქს. ბოლოს, გადადგა ნაბიჯი, გაიარა სახურავი, გადავიდა მეორეზე და გასწია წინ იმ ნათელ, მოციმციმე ვარსკვლავებისაკენ..

ჭინკა-ბიჭები

ერთი უზნის მოკლე მახიანო

ოდესღაც ამ ფერდობს გვიმრალი რქმეოდა, საბალახოდ გაშვებული ადგილი ყოფილა. სამი მხრით ტყე ერტყა, აღმოსავლეთით, გორაკის თავზე წამომდგარი ეკლესიის ქვემოთ კი, სოფელი იყო გაშლილი.

ახლა იმ გვიმრალს აბესაძეების უბანს უწოდებენ.

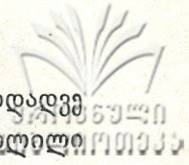
პირველად აქ ლაზარე დასახლებულა. ლაზარეს ხუთი ვაჟი ჰყოლია: იაკო, თედორე, პაპუნა, ალმასხანი და შოშიტა.

ოჯახი ცხოვრობდა ისლით დახურულ ქვიტკირის გრძელ სახლში, სადაც ზამთრობით პირუტყვსაც შემოიხიზნებდნენ ხოლმე.

როცა დრომ მოაწია, უფროსი ბიჭები დაქორწინებულან და თვითეულს ქალიშვილების გარდა, ვაჟიც შესძენია: იაკოს — იროდიონი, თედორეს — ეზუკია, პაპუნას — ივანე, ალმასხანს — სპირიდონი. ბოლოს უმცროსმა შოშიტამ მოიყვანა ქალი და მომრავლებულ გვარეულობას კიდევ ორი ბიჭი შეეძინა: შალვა და როსტომი.

პაპა ლაზარემ იმდენ ხანს იცოცხლა, რომ შვილები კინალამ სიბერეში დაეწივნენ, ხოლო შვილიშვილები მოწიფულობაში შევიდნენ. ბევრი გასა-

ჭირის გადამტანი, მოხუცობაში მშვიდად ცხოვრობდა და მშვიდადვე მიიცვალა: წინკართან რომ საჩრდილობელი ბულის ხის ძირში გათლილი ქვა იდო, იქ ჩამომჯდარს სამუდამოდ ჩაეძინა.

მალე ეს დიდი ოჯახიც დაირღვა. ძმები გაიყარნენ და ცალკე გავიდნენ. მამისეული სახლი, წესისამებრ, უმცროს შოშიტას დარჩა. უფროსებმა ახალი ოდები აიშენეს, ეზოები შემორაგვეს და ვაზი ჩაყარეს... გვიმრალზე, სადაც წინათ ლაზარე ესახლა, ოთხი ახალი კერა გაღვივდა.

ასე იყო და ასე გაჩნდა აბესაძეების უბანი.

*
*   *
*

წლები გავიდა. ლაზარეს შვილიშვილებიც დაქორწინდნენ და მათაც ვაჟები შეემატათ: იროდიონს — აბესალომი, ეზეკიას — სანდრო, ივანეს — იასონი, სპირიდონს — დავითი, შალვას — ლასია და გრიგოლი, როსტომს — ლაზარე.

ცისკრიდან სამხრობამდე, დარში თუ ავდარში, მამაკაცები ყანაში და ვენახში მუშაობენ. ხუთი სახლის სახურავიდან კერიის კვამლი ბოლავს, ქალები შინ საქმიანობენ, პატარებს კი სადმე ეზოში თავი მოუყრიათ, კენჭობიათი ერთობიან ან სათამაშო ურიკელას აკოპიტებენ. მზე აცხუნებს, სიჩუმეში მხოლოდ ჭიჭინების საგალობელი ისმის, მესერზე მიბმული ხბო თუ დაიბღავლებს ხოლმე, ან ღობეზე შემხტარი მამალი იყივლებს.

გამოცოცხლდება უბანი საღამო ხანს, როცა მამაკაცები ყანიდან დაბრუნდებიან. ეზოებს მათი ხმა აღვიძებს, დედაკაცები ოჯახის პატრონებს თავს დასტრიალებენ და პატარებსაც საზრუნავი უჩნდებათ — ცივი წყლის მოსატანად წყაროსკენ მიტყაპუნობენ. მიდიან, მიიჩქარიან თამაშით, ყვირილით. თუნგულებს ავსებენ და ბატის ჭუკებივით გაბაწრულნი ბრუნდებიან.

დაივანხმებენ, კერიას ცეცხლს ნაცარში გახვევენ და უბანი ისევ სიჩუმეში იძირება. მთვარე ცვარს აყრის მიწას, ორღობეში მუქი ჩრდილი წევს და ჭიჭინების ძილისპირული სოფლის სიმშვიდეს უნანავებს.

*
*
*

ამ შვიდ ბარტყს — ჭინკა-ბიჭებს, როგორც მათ ეძახდნენ — ბუნებით დაწესებული ბავშვობა ხანმოკლე ჰქონდათ. ბედმა ისე იწება, რომ უდარდელი წლები ერთბაშად მოსწრაფებოდათ. აღარც კენჭობია და ურიკელა, აღარც პანტის საპოვნელად ტყეში ხეტიალი — უცბადვე წარსულად იქცა ყველაფერი.

ჭინკა-ბიჭების მამები, რუს ფარაჯებში გადაცმულნი, შორეულ ქვეყნებში წაასხეს ვილქელმთან საომრად, ქმრების ჩოხა-ახალუხი კი დედაკაცებმა სათუთად შეინახეს სკივრში: უკან მოვლენ და რიგზე დახვდებათ.

წავიდნენ ოჯახის უფროსები და მაშინ პირველად დადუმდა აბესაძეების უბანი.

სახნისზე მოვიდება, ტვირთის ზიდვა და სხვა სავაჟაკო მოვალეობა პატარებს დააწვით კისერზე. შვიდივემ ნაადრევად იგრძნო ცხოვრების სუსხი და იგემა მისი სიმწარე. მათ ბავშვურ სახეს ის მკაცრი იერი შეერია, მოწიფულ მამაკაცებს რომ აქვთ.

დიდხანს ელოდნენ ქალები თავის პატრონებს, მაგრამ იმათგან ბოლოს მხოლოდ ერთი დაბრუნდა — ყავარჯენზე დაყრდნობილი იროდიონი. ის დღესაც დაბოგინობს და ცოცხალი ფეხის ნაცვლად თავისი ხელით გამოთლილ მუხის კეტს მიითრევს. მეზობლების მოსიყვარულეა და ყველასთან ხალისიანი შეხვედრა იცის, ოღონდ ერთი უცნაურობა სჭირს: ვენახს სხლავს თუ ცას შეჰყურებს, მინდორშია თუ დამით კერიას უზის, მხოლოდ ის დღეები უდგას თვალწინ, როცა ბრძოლის ველზე სიკვდილთან დაძმობილებული იყო. თითქოს სხვა არაფერი ენახა ამქვეყნად, არც ახალგაზრდობა ჰქონოდა არაოდეს, არც რაიმე კეთილად მოსაგონარი.

დრო თურმე კეთილი მკურნალია. ყველას გაუყუჩა და მოუშუშა ტკივილი. პატარები, ოდესღაც ის ჭინკა-ბიჭები, დავაჟაკდნენ, სკივრებიდან ამოალაგეს დიდი ხნის წინათ გამოტირებული და მივიწყებული მამების ჩოხა-ახალუხები და მალე კიდევაც დაქორწინდნენ.

მაგრამ ის იყო დასრულდა მაყრიონის ლხინი ყველაზე უმცროს ლა-

ზარეს სახლში, რომ შვიდივე ომში წავიდა ჰიტლერთან საბრძოლველად.
წავიდნენ და არც ერთი არ დაბრუნებულა.

მაშინ მეორედ დადუმდა უბანი. ეზოებში ჩანდნენ მხოლოდ შავებში
მოსილი ახალგაზრდა ქვრივები.

*
* *

რამდენიმე წლის შემდეგ ისევ მოვინახულე სამშობლო კუთხე.

ერთ მზიან დღეს სოფელში სახეტილოდ გავედი.

ბევრი რამ, რასაც გარშემო ვხედავდი, ჩემს შორეულ წარსულსაც მაგონებდა. აი, ის ძელქვა, რომლის ძირში ბავშვმა ერთხელ წვიმის დროს თავი შევაფარე. სულ ისეთია, როგორც ოდესღაც მინახავს, მაღალი და ტოტებგაშლილი. წლებს ოდნავადაც არ შეუცვლია. აი, ნამეხარი ბებერი ჭადარი, რომლის ტანი ძველადაც ფულუროდ იყო ქცეული. დრო იყო, აქამდისაც წაქცეულიყო, მაგრამ ის ჯიუტად ჩაბლაუჭებოდა მიწიდან ამოკლავნილ დიდ ფესვებს და ძირში ორიოდე მწვანე მორჩიც მოუსხამს. გზაჯვარედინთან ძველი ტყე გაუკაფავთ, მაგრამ ამოყრილიყო და მწვანედ ბიბინებდა...

გზას გავყევი და იმ ადგილს ჩავუარე, სადაც აბესაძეების უბანი იყო. ეზოებში სიჩუმეა, არავინ ჩანს. სახურავების თავზე კვამლი ამოდის და მალა ეთერში ზანტად მიიწვებს. საჩრდილობელი ბჟოლის ხის ქვეშ გათლილი ქვა იდო... სევდიანად გადავაველე თვალი უბანს და გავშორდი.

მიყევი ორლობეს და მალე წყაროს მივუახლოვდი.

შორიასლოდან ჯერ ბავშვების ხმა მომესმა და მერე თვითონ ისინიც დავინახე. ხუთი დავთვალე — ჯირკუტანა, ტალიკი ბიჭები იყვნენ. ერთმანეთს წყალს ასხურებდნენ, ხარხარებდნენ და გაწუმპულნი დახტოდნენ წყაროს ირგვლივ. თამაშობით გული იჯერეს თუ არა, აავსეს თუნგულები, გაიბაწრნენ ბატის ჭუკებივით და წამოტყაპუნდნენ.

რალაც უნაზესმა მოგონებამ გაიღვიძა ჩემში უეცრად, გადავუდექ მათ გზაზე და ისე ჩუმად, თითქოს მეშინოდა, ვკითხე:

— ვინ ხართ, ვისი ხართ, ბიჭებო?

გაკვირვებით შემომხედეს უცხოს და ერთმა, რომელიც სხვებზე უფრო თამამი ჩანდა, პასუხი არ დააყოვნა:

— აბესაძეები ვართ, ეგერ, იმ უბნიდან!

კიდევ ერთხელ შემავლეს თვალი და გაიბაწრნენ ღუმლით. როცა ისინი მოსახრელთან მივიდნენ, ველარ მოვითმინე და ხმა დავაწიე:

— ეჭვი, ჭინკა-ბიჭებო, ეჭვი!

შეჩერდნენ, გაოცებით შემომხედეს, უცბადვე შეტრიალდნენ, აირივნენ და მხიარული ყიჟინით მოკურცხლეს.

მოწყურებული ხარბად დავეწაფე წყაროს და ისევ იმ გზით გამოვბრუნდი. ბროწეულის ყვავილების ცეცხლი მოსდებოდა ორღობეებს. გადამწიფებული ალუჩა მოწითალო მტევნებად ეკიდა ტოტებზე და იქ, სადაც ნაყოფი მიწაზე დაცვენილიყო, მაჭრის მსგავსი ტკბილი სურნელი იდგა. ჩემს ახლო შაშივი ავარდა ბუჩქიდან და ჭახჭახით გადმოიარა. გარშემო ჭიჭინების დაუცხრომელი საგალობელი ისმოდა. მზე დაღვრილიყო მთელ გარემოზე.

ორბი

ვისაც საქართველოს მთიან ადგილებში თუნდაც რამდენიმე დღე უცხოვრია, მას სამუდამოდ ჩარჩება სსოვნაში იქ გატარებული დრო.

წარმტაცია ჩვენი ქვეყნის ბუნება ამ მხარეში, მაგრამ უფრო მეტად აქ შობილი და გაზრდილი ადამიანები მხიბლავენ. ამ კუთხის ნამდვილ სამკაულს ისინი წარმოადგენენ. რაინდული სული, კეთილშობილება და სხვა მრავალი კეთილი თვისება ახასიათებს მათ. როცა შენ სვანის სტუმარი ხარ და მისი მაჩუბის ჭერქვეშ ითენებ და იღამებ, მშვიდი ძილი გქონდეს, დარწმუნებული იყავი, რომ მთელი ოჯახის გული და თვალი შენკენაა მომართული და რომ ყველას ერთი საზრუნავი აქვს: როგორმე გასიამოვნოს.

ერთ ზაფხულს ჩემს მეგობარს ეგნატე გუბლიანს ვესტუმრე ზემო სვანეთში. ჩემი მასპინძელი დინჯი, გონებამახვილი, საამოდ მოსაუბრე შუახნის კაცი, რომელსაც ბევრი რამ გადახდენია თავის სიცოცხლეში, განსაკუთრებული პატივისცემით სარგებლობდა აქაურებში. მას სულ არ ჰქონდა მოცალეობა. მაგრამ, როცა თავისი სახლის ჭერქვეშ სტუმარი მიგულა, ყოველნაირად შეეცადა გავერთე.

ერთხელ ეგნატემ სანადიროდ წასვლა შემომთავაზა:

— თუ კლდეებზე სიარულს შეიძლება, ჯიხვზე წავიდეთ, თუ არა და, დათვი მოვინადიროთ. ეს ტყე არც ისე შორსაა. ახლა იქ ჟოლო დამწიფდა, დათვები მას ეტანებიან და მხოლოდ ჩვენს სიმარჯვესა დამოკიდებული, რამდენს დავხოცავთ!

უმაღლე შეუდგა თადარიგს, რამდენიმე გამოცდილი მონადირეც მოიწვია და ერთ ცისკარზე, ჯერ კიდევ ბინდ-ბუნდში გზას გაუუღებთ.

ჩვენი წინამძღოლი და მეთაური იყო ეგნატეს მეზობელი ბიმურზა, უკვე ჭადარა კაცი, მაგრამ საოცრად მხნე და შეუპოვარი. მისი მაჩუბის კედლებს ბლომად ჰქონდა შემოვლებული მოკლული ჯიხვების რქები და ასეთი გამოცდილი მონადირე რომ გვახლდა, დარწმუნებული ვიყავი, ჯამარჯვებული დავბრუნდებოდი.

ნაშუადღევი იყო, როცა სანადირო მთასთან მივედით. ყველაზე უფრო ალბათ მე ვვლავდი და თანაც წინასწარ ვტკებოდი იმ სიამოვნებით, რომელიც აქ მომელოდა.

მაგრამ რა ხანმოკლე აღმოჩნდა ეს სიხარული!

ადარსად იყო შეგულებულ ტყე, ადარც ჟოლოს ბუჩქები. მოტიტვლებული ქვიანი ხრიოკი, მეტი არაფერი.

ყველა გაოცებით იხედებოდა გარშემო, მათ თვალებში განცვიფრებასთან ერთად გულისწყრომა და დანაღვლიანება ამოვიკითხე.

— არა, ამის მეტად სანადიროდ წამსვლელი ადარ ვარ, — ხელი ზააქნია ეგნატემ. — დათვი და ჯიხვი კი არა, მალე ჩიტიც სანატრელი გახდება ჩვენში. მაშ რა იქნება, როცა ასე დაუნდობლად იჩენება ტყეები! წყალმა ლამის სულ ერთიანად ჩამორეცხოს მთიდან მიწა და ბალახიც ფეხს ვედარსად მოიკიდებს. ჯიხვს, მართალია, კლდოვანი უყვარს, მაგრამ ქვით კი არ საზრდობს. წავიდა ჩვენი მთებიდან ნადირი... იქნება დარჩა სადმე თითო-ოროლა, მაგრამ მალე ისიც გადაიხვეწება...

სხვა გზა არ იყო, დაბრუნება გადავწყვიტეთ. ასე ფუჭად ჩავვიარა იმედმა.

ხმაგაკმენდილი მივდიოდით უკან. ერთ ადგილას კვერნამ გადაგვირბინა, მაგრამ ფიქრადაც არავის მოსვლია, მისთვის თოფი ესროლა. დათვის და ჯიხვის მაგიერ რომ სოფელში კვერნა მიგვეტანა, სიცილს დაგვაყრიდნენ.

მზე იხრებოდა და ჩვენი საზრუნავი ახლა მხოლოდ ის იყო, რომ ერთი საშიში ციცაბო, რომელიც შუა გზაზე გვხვდებოდა, სინათლით გაგვევლო.

კლდოვანი მთა რომ გადავიარეთ, შორს, გორაკის ძირში, ლანდად გამოჩნდა სოფელი — სვეტების მსგავსად ამართული კოშკები და თეთრად შელესილი მაჩუბები. გულზე მომეშვა, მაგრამ რატომღაც მაშინვე დაღლილობა ვიგრძენი.

— ახლა ცოტა ხნით დასვენებაც შეიძლება, — მივმართე თანამგზავრებს და მიწაზე მოვიკალათე.

გავცქეროდი გარემოს და იქაურობის სილამაზით ვტკბებოდი. ვერა-ვინ ვერასოდეს ბოლომდე ვერ იტყვის იმ სიდიადეს, რომელიც პირველყოფილ ბუნებას აქვს... სჯობს უთქმელად უცქირო ამაყად აზიდულ მწვერვალებს, უფსკრულში დაქანებულ ჩქერალებს, მთების თავზე გადმოხურულ ცას, მის ფერსა და სიწმინდეს!

ფრთების ძლიერმა ფართქუნმა უეცრად შეწყვიტა ჩემი გარინდება. თვალი მოგკარი მიწაზე გადარბენილ ლანდს და, როცა თავი ავწიე, აფრენილი ორბი დავინახე. რამდენიმეჯერ შემოუარა მან ორ მთას შუა ჩაჩენილ ნაპრალს და შემდეგ სადღაც გადაიკარგა.

იმავე წუთში შორიახლოდან რაღაც წრიპინი მომესმა და მოულოდნელად მახლობელ კლდის ნიშში ორბის ბუდე შევნიშნე.

თვალთ გავზომე ნიშის სიმაღლე. გავითვალისწინე მოსალოდნელი სიძნელე და, როცა ველარ დავძლიე სურვილი, იმ ადგილს მივაშურე.

— რას ჩადი, დაბრუნდი! — მომესმა ეგნატეს ხმა.

ბევრს მეძახდნენ დანარჩენებიც, მაგრამ ყურს არავის ვუგდებდი. ნიშის ძირში ველური ყვავილებით დაფარული, პატარა სწორი ადგილი იყო, სულ სამიოდე ნაბიჯი თუ იქნებოდა. ბუნებას თითქოს შეცდომით დაეტოვებია ეს კიკნა ვაკე ამ მიუვალ სიპიანზე, რომლის თავზე ორბს ბინა გაეჩინა.

როგორც იქნა ავცოცდი და ბუდეს თავზე წავადექი. შიგ ორი ბარტყი იყო. ჩემს დანახვაზე ორივემ დაალო თავისი მოყვითალო ნისკარტი, მაგრამ, როცა მათ ხელით შევეხე, ერთმანეთს მიეკვრნენ და ბუდის სიღრმეში ჩამალვა სცადეს.

— ხელი არ ახლო, არ გადმოსხა! — წყრომით შემომძახეს მონადირეებმა.

იმავე წუთში დავინახე, როგორ გადაუფრინა ორბმა კლდის წვერს. ბარტყებს ხელი შევუშვი და თვალი გავაყოლე უზარმაზარ ფრინველს, რომელიც თავზე დამტრიალებდა. ცხადია, ის დედა-ორბი იყო. მან რამდენიმეჯერ დამიარა თავი და ისევ მიიმალა.

გადმოვხსნი ბარტყები და ფრთხილად ჩამოვედი კიკნა ვაკეზე.

— აბა, რად იგდებ თავს საფრთხეში! — ამომძახა ეგნატემ. — შესხობუდეში და ჩამოდი ახლავე!

გამეღიმა მეგობრის ამგვარ გაფრთხილებაზე. რა უნდა ექნა ჩემთვის ფრინველს, თუნდაც ისეთს, როგორიც ორბია!

ბარტყები თოთო იყვნენ. პირველი ბუმბული ჯერ კიდევ არ მოსცილებოდათ, მაგრამ ნისკარტით და თვალების ელვარებით უკვე შეიძლებოდა იმის გაგება, რომ სულ მალე ისინი საშიშ მტაცებლად გადაიქცეოდნენ.

ქვევით ჩამოსვლა რომ არ გამჭირვებოდა, დავაპირე უბეში ჩამესვა ბარტყები. უცბად ისევ დედა-ორბი დავინახე. მას თან მოჰყვებოდა მეორე, უფრო მოზრდილი.

— დააგდე ეგ ოხრები, გაეცალე მანდაურობას! — ძლიერი ხმით მომაყვირა ერთმა მონადირემ.

სანამ გაუნძრევლად ვიდექი და თვალს ვადევნებდი, ორბები გარშემო წრეს ავლებდნენ, მაგრამ, როგორც კი ნაბიჯი გადავდგი, მამალი ორბი უეცრად ჩემკენ დაეშვა და ისე ახლო ჩამიქროლა, რომ ჰაერის შერხევა ვიგრძენი.

ფრინველი უცბადვე აღმა აიჭრა, დამიარა თავი და ეტყობოდა ისევ თავდასხმას აპირებდა, როცა ქვემოდან თოფის სროლის ხმა გაისმა.

ორბი მოწყვეტით დავარდა ჩემს გვერდით კიკნა ვაკეზე. მან უმალვე ძალა მოიკრიბა, აფრენა სცადა, მაგრამ მხოლოდ ცალი ფრთის გაშლა შეძლო, მეორეს მიწაზე მიითრევდა და სისხლი სდიოდა. შემომცქეროდა მრისხანე, სისხლისფერი თვალებით. მოტეხილი ფრთით ხვეტავდა მიწას, აღებდა პირს და გააფთრებული ჩემს საკორტნელად მოიწევდა.

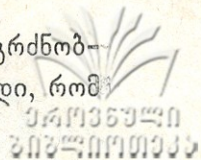
კლდეს მიკრული, ფეხით ვიგერიებდი თავგამეტებულ ფრინველს. ბოლოს, გადავისროლე მისკენ ბარტყები და, როგორც კი წუთი ვიხელთე, ნიშიდან სასწრაფოდ ჩამოვცოცდი.

— კიდევ კარგი, აგრე უვნებლად დაადწიე თავი, — მითხრა ეგნატემ, როცა სამშვიდობოში ჩამოვედი.

ჩემს კეთილ მასპინძელს მეტი არაფერი უთქვამს, მაგრამ ვგრძნობ—
დი, უკმაყოფილო იყო. მრცხვენოდა მისი და ჩემს თავზე ვჯავრობდი, რომ
ასე უნებურად ვაწყენინე.

მდუმარედ გავყევი თანამგზავრებს. როცა უკან მოვიხედე, დავინახე
— დედალი ორბი ნიშის თავს სულ ახლო დასტრიალებდა. შორიდან მისი
ხვედნიანი ყორყოტიც გავიგონე.

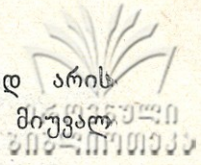
ზ უ რ ი ა

ჩემმა ძველმა მეგობარმა ალექსანდრე მუხრანელმა, ცნობილმა მეტყვე-
ვემ, რომელიც სამამულო ომის დროს მაიორი იყო და ერთ ხანს კავკასიონის
მთებშიც ებრძოდა შემოსეულ მტერს, ამას წინათ ზღვისპირა რაიონი
შოიარა და იქიდან დაბრუნებულმა უმაღლვე მინახულა. ყოველთვის
ყურადღებით ვუსმენდი მეგობარს, როცა ჩვენს ტყეებზე სიტყვას ჩამოაგ-
დებდა. ბუნებისადმი მისი სიყვარული იმდენად თავისებურია, რომ
დარწმუნებული ვარ, რაღაც ცოცხალ არსებად მიაჩნია იგი. ველოდი, ახ-
ლაც ტყეებზე მიაშობდა რაიმეს, მაგრამ ამჯერად მისგან სულ სხვა რამ
გავიგონე.

აი, ის ამბავიც:

— სოხუმის ჩრდილოეთით, მთებში, სადაც კავკასიონის ქედი შავი
ზღვის ნაპირს უმეზობლდება, მაღალ ტაფობზე, ერთი სოფელია. ორმო-
ციორდე სახლი, ისეთი, როგორსაც ჩვეულებრივად მთიან საქართველოში
იშენებენ, ერთმანეთისაგან შორიახლოს დგას. ვინც პირველად იმ სოფელს
თვალს შეავლებს, ალბათ ეცნაურება, რატომ განმარტოებულან ადამიანე-

ში, რად აცოცებულან იმ სიმაღლეზე, როცა დაბლობში საკმაოდ არის დაუსახლებელი ვაკე ადგილი? მხოლოდ ქორმა იცის ასეთ მიუვალ ადგილებში ბუდის ჩადება.

ის სოფელი ძველად არის გაშენებული. იქნებ მაშინ ხაშმიან დაბლობს გაექცა ადამიანი, ან იქნებ მტრის შემოსევისაგან თავის დასაცავად აირჩია ძნელად მისაგნები, თითქმის უჩინარი კუთხე.

თუმცა სოფელი ძალიან მაღალზეა და თოვლიანი მწვერვალები არც თუ ისე შორსაა, ჰავა იქ მაინც რბილია. როცა უღრუბლო დღეა, ზევიდან გარკვევით ჩანს ფირუზისფერი გრძელი ზოლი, — ეს შავი ზღვის ნაპირია.

სოფელს არტყია ტყე, სადაც გარეული თხილი, პანტა, მაყვლის ბარდები, ათასგვარი ველური ყვავილი ერთმანეთში არეულა.

ჩემი ნაწილი იმ სოფლის ახლო ხევში იყო დაბანაკებული. ეს ადგილი უკანასკნელი საზღვარი იყო, რომლის იქით კავკასიონის ქედის ვიწროებში შემოჭრილი მტერი იდგა.

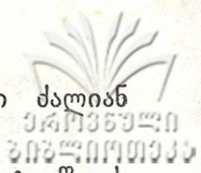
თუმცა მტრის ჯარი ახლო იყო, მაგრამ მოსახლენი მაინც არ გახიზნულან და არა თუ არ ერიდებოდნენ იქაურობას, პირიქით, მზად იყვნენ დაგეხმარებოდნენ, რითაც კი შეძლებდნენ.

მათ შორის მრავალი მეგობარი შევიძინეთ. განსაკუთრებით დავუახლოვდი ერთ ოჯახს, რომელიც სოფლის ბოლოში სახლობდა. იმ ოჯახის უფროსი იყო ჭაღარაშერეული, ოდნავ კუმტი გამომეტყველების საშუალო ტანის პირხმელი მამაკაცი ოტია ესებუა. გაიცნობდით თუ არა, უმაღლე მისდამი პატივისცემის გრძნობა დაგებადებოდათ. დინჯი საუბარი იცოდა, სიტყვას დაკვირვებით ამბობდა, მოძრაობა აუჩქარებელი ჰქონდა, მაგრამ ამავე დროს იგრძნობდით, რომ საჭირო წუთში მეტად სწრაფი და დაუცნრომელი იქნებოდა.

ოტიას კარგი სახელი ჰქონდა კოლმეურნეობაში, როგორც გამოცდილ ცხენმომშენებელს. ამავე დროს განთქმული მონადირეც იყო. სახლის გარეკედელზე ჯიხვების რქები ჰქონდა მიჭედილი, ხოლო ოთახი დათვის ტყავეებით მოეფინა.

ოტიას ცოლი ფელიკო მშვიდი და ალერსიანი ქალი იყო. ისეთი გულკეთილი ღიმილით იცოდა შეგებება, რომ ადამიანს გულს გაუნათებდა.

სანდომიანი სახე ჰქონდა და ეტყობოდა, რომ ქალიშვილობაში ქალიან ლამაზი უნდა ყოფილიყო.

ერთი შვილი ჰყავდათ ესებუებს, — ცამეტი თუ თოთხმეტი წლის ზურაბი, რომელსაც შინაურობაში ზურიას ეძახდნენ. ბიჭი საოცრად ჰგავდა მამას. ისეთივე წაბლისფერი თვალები და ქერა თმა, ისეთივე ცხვირი, რომელზედაც უკვე შეინიშნებოდა ოტიას კაუჭი. ლაპარაკიც იმგვარივე იცოდა, — აუჩქარებელი, დინჯი, თითქოს სწონისო თვითველ სიტყვას. უნებურად გაიღიმებდა კაცი, როცა ოტიას იმ პატარა ორეულს დაინახავდა.

მამა და შვილი ერთმანეთთან დამეგობრებულნი იყვნენ. ოტია ალერსით არ ანებივრებდა ვაჟს, თუმცა ძლიერ უყვარდა. მშობლები უყურებდნენ პატარა ზურიას, როგორც ოჯახის მომავალ პატრონს, სკოლაში ასწავლიდნენ და სოფლად საჭირო საქმესაც აჩვენებდნენ. ოტიას არაერთხელ სანადიროდაც წაუყვანია შვილი და ნადირობის წესები გაუცვინია.

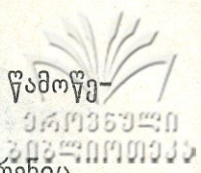
ეს პატარა ოჯახი ომის პირობებშიც არ იშლიდა თავის ჩვეულებას. ეს ჩვეულება კი ჩვენებურ გლენს ძვალ-რბილში აქვს გამჯდარი და თაობიდან თაობაში გადადის. თქვენ იცით, როგორია ჩვენებური გლენი, — სტუმართმოყვარე, პურადი, თავისი ქვეყნის მოტრფიალე, მოკეთისათვის თავდადებული და სხვა მრავალი კეთილი თვისებით შემკული.

ფელიკო და ოტია, რაკი ერთხელვე დამიმეგობრდნენ, თავისთავს ვალდებულად თვლიდნენ ჩემდამი ყურადღება გამოეჩინათ. ერთხელ, ნაშუადღევს, ოტია სრულიად მოულოდნელად ჩემთან გაჩნდა სანგარში. „რამდენიმე დღეა შენი არაფერი ვიცოდით და ამბის გასაგებად მოვედიო“, — მითხრა მან.

იმ ადგილებში დღით გამოჩენა სიკვდილთან თამაშს უდრიდა. მტერს ისეთი ადგილი ეჭირა, რომ არაფერი არ დარჩებოდა შეუმჩნეველი. მტრის ტყვია არ ასცდებოდა, ვინც გამოჩენას გაბედავდა. ოტია კი უვნებლად მოდიოდა და მიდიოდა. ამ გარემოებამ ის აზრი დამიბადა, რომ მან, ძველმა მონადირემ, საიდუმლო და უჩინარი ბილიკები იცოდა. ასეთ კაცს ჩვენთვის დახმარების გაწევა შეეძლო, თუ ამის საჭიროება დადგებოდა.

მუდამ იმის მოლოდინში ვიყავით, რომ მტერი დღეს თუ ხვალ შეეცდებოდა გადმოელახა ზღუდე და ჩვენზე იერიში მოეტანა. ველოდით ამას და ფხიზლად ვიყავით. მთელ ჩემს ნაწილს ერთსულოვნად გადაწყვეტი-

ლი ჰქონდა თავი გაეწირა, ოღონდ კი მოწინააღმდეგისათვის წინ წამოწევის საშუალება არ მიეცა.

რამდენიმე ხანი უმოქმედოდ ვიდრე ვიდექით ჩვენც და მოპირდაპირენიც.

ჩვენს წინაშე მალე ასეთი ამოცანა დადგა: არა მხოლოდ თავდაცვა, არამედ მტრის გარემოცვა და მოსპობა. სარდლობის ამ დავალებას მხოლოდ იმ შემთხვევაში შევასრულებდით, თუ ორივე მხრიდან შემოგუვლიდით მაღლობზე გამაგრებულ მოწინააღმდეგეს და მის ზურგში ერთ მაღალ, თითქმის ტიტველ მთას დავიკავებდით.

კარგად ვიცოდი ჩემი მებრძოლების ამბავი. დარწმუნებული ვიყავი მათ სიმამაცეში, მაგრამ ვშიშობდი, რომ ბევრს დავღუპავდი, თუ ამ ადგილების მცოდნე გამყოლებს არ მოვიშველიებდი.

უცებ ოტია ესებუა მომაგონდა.

— აი, ვინ გამომადგება ამ საქმეში! — ვუთხარი ჩემს თავს. — ოტია სხვა საიმედო გამყოლსაც გამომიწინახავს!

დადგა ის დღე, როცა სარდლობის ბრძანებით მტერზე იერიში უნდა მიგვეტანა.

ჩვენ ვემზადებოდით, მაგრამ არც მოპირდაპირე იყო გულხელდაკრეფილი. თითქოს იგრძნო ჩვენი განზრახვა, თვითონაც ამოძრავდა. მტრის თვითმფრინავები იმ დღეს ჩვეულებრივზე უფრო ხშირად თავს დაგვეტრიალებდნენ, გვზვერავდნენ და ხანდახან ალაღბედზე ხევში ყუმბარებს ყრიდნენ. სოფელზედაც გაინავარდეს რამდენიმეჯერ და იქაც ყუმბარები ჩამოყარეს. სოფლის მხრიდან ნაშუადღევს კვამლიც დავინახე. ალბათ რაღაცას დასცემოდა ყუმბარა და ცეცხლი მოჰკიდებოდა.

შებინდა თუ არა, სოფელს მივაშურე. ოტია უნდა მენახა და მისი დახმარებით ბილიკების მცოდნენი შემერჩია.

სოფელს რომ მივადწიე, უკვე ბნელოდა. ოტიას სახლისკენ წავედი, მაგრამ იქ მხოლოდ ცარიელი ადგილი დამხვდა. მიმოვიხედე, თითქოს ნაცნობი ეზო იყო, მაგრამ სახლი კი მაინც არ ჩანდა. აი, ის კაკლის ხე, აი, ის ერთმანეთზე გადაგრეხილი ორი ნაძვი... მაგრამ თვითონ სახლი სადღაა?

გადავდგი რამდენიმე ნაბიჯი და ყველაფერი ნათელი გახდა ჩემ-

თვის... ოტიას სახლი ცეცხლს შთაენთქა. გარშემო ფერფლი ეყარა და აქა-იქ კვამლი ბოლავდა.

შორიასლოს ვიღაც მამაკაცს მოვკარი თვალი და მისკენ წავედი.
— რა მოხდა აქ? — ვკითხე გაოცებულმა, — სად არის ოტია?

მამაკაცმა შემდეგი მიაშბო: — მტრის თვითმფრინავმა დილით ყუმბარები ჩამოყარა სოფელში და რამდენიმე სახლი დაიწვა. ერთ სახლში, რომელსაც ცეცხლი მოედო, ავადმყოფი იწვა. მისი გამოყვანის იმედი აღარავის ჰქონდა. ოთახიდან სასოწარკვეთილი ხმა ისმოდა, მაგრამ მიშველებას ვერავინ ბედავდა. უეცრად იქ ოტია გაჩნდა. ალში გახვეული თავისი სახლისთვის რომ ველარ ეშველა, მეზობლის დასახმარებლად გამოქცეულიყო. ოტია შევარდა ავადმყოფთან და მალე ზურგით გამოიყვანა ის, მაგრამ გარეთ გამოვიდა თუ არა, უგრძობლად მიწაზე დავარდა. სახე და ხელები დამწვარი ჰქონდა. მეზობლებმა იმავე წუთში საკაცე გაამზადეს, ზედ დააწვინეს და სოფლის საავადმყოფოში წაიყვანეს. ოტიას ცოლმა და შვილმა კი აი, იქ შეაფარეს თავი, — მითხრა ბოლოს და ერთ შენობაზე მიმითითა.

წავედი იქითკენ, შევალე სახლის კარები და შევედი. დიდ ოთახში თავი მოეყარათ დედაკაცებს. ისინი მწუხარებას მოეცვა და მდუმარედ ისხდნენ. მათ შორის ფელიკოც იყო. დამინახა თუ არა, მძიმედ წამოდგა, ჩემკენ ნაბიჯი გადმოდგა, შეეცადა რაღაც ეთქვა, მაგრამ მოზღვავებულმა მწუხარებამ და ცრემლებმა ხმის ამოღება არ აცალეს.

მალე მისი ზურიაც დავინახე. ის კუთხეში მოკრუნჩხულიყო. ჩუმად, უძრავად იჯდა, ეტყობოდა, მწარე ფიქრს შეეპყრო. მწუხარებასთან ერთად თვალებში ბრაზი და გაბოროტება უელავდა.

სახლში სიჩუმე იყო. გარეთაც არაფერი არ არღვევდა საღამოს მყუდროებას. მხოლოდ ერთხელ, ისიც წუთით, თვითმფრინავის შორეული ზუსუნნი მომესმა.

დიდხანს დარჩენის საშუალება არ მქონდა. როგორადაც შემეძლო, გავამხნევე ფელიკო და ჩემთვის საჭირო სოფლელების თავმოყრას შევეუდექი. ეს საქმე მალე მოვაგვარე. ამორჩეულ კაცებს დავავალე, საჩქაროდ ჩემთან ნაწილში მოსულიყვნენ, და უკანვე გაესწიე.

დაბრუნებისას დავიარე ჩემი ნაწილის ყველა საფარი და კიდევ ერთხელ განვუმარტე მეზობლებს, თუ როგორ ემოქმედნათ.

ამასობაში სოფლიდანაც მოვიდნენ.

— ყველა გამოცხადდა? — ვიკითხე მე.

— ყველა! — ხალისიანად შემეხმიანა ერთი შუახნის კოლმეურნე. — მგონი, მეტიც ვართ... ოტიას ბიჭიც კი წამოვიდა. არ გვინდოდა მისი წამოყვანა, მაგრამ არ მოგვეშორდა.

— სადაა ზურაბი? — ვიკითხე მე, როცა მათ შორის ვერ დავინახე, — ახლავე მიპოვეთ!

ის საფარში დარჩენილიყო ნაცნობ არმიელებთან.

— შენ, რა თქმა უნდა, ყოჩაღი ბიჭი ხარ, რომ მამის მაგივრობა გინდა გასწიო, — ვუთხარი ზურაბს, როცა მომიყვანეს, — მაგრამ მაინც ახლავე უნდა დატოვო აქაურობა და სოფელში დაბრუნდე!

ზურაბმა უკმაყოფილოდ შემომხედა.

— დედაშენი მარტოა, მას ისედაც დიდი მწუხარება დაატყდა თავს და მოვალე ხარ მასთან იყო. წადი!

ზურაბი თავდახრილი იდგა.

— გარდა ამისა, — თავზე ხელი გადავუსვი და ალერსიანად ქოჩორი ავუშალე, — ბავშვის ადგილი აქ არაა. განა არ იცი, რა საშიშროება გელის?

ისევ ჯიუტად, ხმაამოუღებლად იდგა.

— გესმის, რა გითხარი? — უკვე წყრომით მივმართე მისი ურჩობით ნაწყენმა.

მხოლოდ მაშინ ასწია თავი და ჩაილაპარაკა:

— დამტოვე, მამა მადლობასაც გეტყვის შემდეგ.

— შენ დაბრუნდები ახლავე! — უკვე გულმოსულმა მივაძახე, — გიბრძანებ!

ვეღარ გამიბედა სიტყვის შემობრუნება, შეტრიალდა და ნელი ნაბიჯით გამშორდა. გავაყოლე თვალი და უნებურად ისევ ოტია მომაგონდა. ეს პატარა ბიჭი სულ მამასავით დადიოდა, მოაბიჯებდა ოდნავი ქანაობით, მხრებაწეული, აუჩქარებლად.

— ზურია! — დავაწიე ხმა და, როცა შემობრუნდა, ალერსიანად გადავძახე: — იმედი მაქვს, მალე შევხვდებით ერთმანეთს და მაშინ ერთად წავიდეთ მამაშენის სანახავად!

არაფერი მიპასუხა, მხოლოდ წუთით შეჩერდა და, რომ დარწმუნდა, მეტი თქმას აღარ ვაპირებდი, განაგრძო გზა. ვგრძნობდი, გულმკერდით მშორდებოდა.

შემოდგომის წყნარი ღამე იყო, უღრუბლო ცა უთვალავი ვარსკვლავით იყო მოჭედილი. როგორც ამ დროს ბუნებას წესად აქვს, ვარსკვლავები ხშირად სწყდებოდნენ ცას, გადაირბენდნენ, წუთით ნათელ კვალს დატოვებდნენ, შემდეგ ქრებოდნენ და სამუდამოდ იკარგებოდნენ უსაზღვრო სივრცეში.

ღამის სიბნელეს თვალი შეჩვეული მქონდა. გარკვევით ვხედავდი იმ მთას, რომელიც უნდა გაგვეთავისუფლებინა. ისედაც მაღალი მწვერვალი ღამეში კიდევ უფრო მაღალი და პირქუში ჩანდა. მრავალი საშიში ადგილი უნდა გაგვევლო, სანამ მას მივალწევდით. მკაცრი და დაუნდობელია მთის ბუნება, კლდეებში ყოველ ნაბიჯზე კაცს საფრთხე ელის, მაგრამ ახლა უფრო ბოროტი მტერი თვითონ ადამიანი იყო, რომელიც მთის კალთებზე იდგა იარაღით ხელში.

ღანიშნულ საათზე ჩემი ნაწილი იმ მთისკენ დაიძრა.

სულდემულის ხმა არსად ისმოდა. ბუნებაც გაყუჩებულიყო, მხოლოდ ხანდახან ადამიანის ფეხით გარყეული ქვა მოსწყდებოდა ადგილს და ხმაურით უფსკრულში დაგორდებოდა.

გადავიარეთ თუ არა ჩქარი პატარა მდინარე, ნაწილი ჯგუფებად დავყავი, თვითნულს ბილიკების მცოდნე გავაყოლე და ვბრძანე: როგორც კი ჩვენი მხრიდან სროლას გაიგონებდნენ, ყველანი ადგილიდან ერთბაშად იერიშზე გადასულიყვნენ.

განთიადი ახლოვდებოდა. შეფერმკრთალდნენ ვარსკვლავები და შემდეგ ნელი-ნელ ქრობა იწყეს. გარემომ ფერი იცვალა, უფრო გარკვევით გამოჩნდნენ მთები და თითქოს ჰაერმაც გაიღვიძაო, სიო დაიძრა და ხეთა წვეროები შეარხია.

ფრთხილად მიიწევდნენ მებრძოლები. თვალს ვადევნებდი ნაწილის მოძრაობას და იმედიანად ვიყავი. ფერდობის შუაგულს მე მივყვებოდი. მარჯვნივ მეორე ჯგუფი ციცაბოზე მიფოფხავდა. მარცხენა მხრით მიმავალმა ჯგუფმა სწრაფად აიარა ერთი შევეული ადგილი და უფსკრულის თავზე ბილიკს გაჰყვა. ეს იყო ის ჯგუფი, რომელიც ყველაზე ღრმად უნდა

შეჭრილიყო მტრის ზურგში. ჩემი ყურადღება წუთით მიიპყრო ვიღაც პატარა ტანის კაცმა, რომელიც ჯგუფში შევნიშნე. შორიდან ბავშვს უფრო ჰგავდა. თვალი გაფაყოლე, მივატყერდი, მაგრამ მან ქურციკივით ანიშნა ბილიკი და მალე სხვებთან ერთად კლდეს მიეფარა.

როგორც წინასწარ გამიზნული გვქონდა, შევჩერდი იმ ადგილთან, სადაც პატარა ტაფობი იწყებოდა. გარშემო ისევ სიჩუმეა. მებრძოლებს თვალი შევავლე. მათ სახეებზე სიმტკიცე და გამბედაობა ისახებოდა. მჯეროდა, რომ ისინი არ შედრკებოდნენ.

მზის პირველი სხივი ავარდა ცაში, ვარდისფრად შეღება მწვერვალის თავზე ღამენათევი დრუბლის ნაფლეთი და თითქმის იმავე დროს სროლა და ყიჟინა გაისმა.

ქვემეხების ჭექა-ქუხილისაგან მთები ირყევიანო, გევონებოდათ. ცა და მიწა ჯოჯოხეთურ ცეცხლში გაეხვია. არა ერთხელ ხელდახელ შებმაც დაგვჭირდა. მთელი დღე-ღამე გაგრძელდა ბრძოლა. მხოლოდ მეორე დღით დაყარა მტერმა იარაღი და ყველა მალლობზე ჩვენი ალამი აფრიალდა.

დავიარე ჩემი ნაწილი და ბოლოს მივედი იმ ჯგუფთან, რომელსაც მძიმე და სახიფათო დავალება ჰქონდა: ჩრდილოეთის მხრიდან შემოევლო მთისთვის და მტერს იქიდან დასხმოდა. რა სიხარულით შევხვდით ერთმანეთს მე და ჩემი მებრძოლები! როგორც საყვარელ ძმებს და შეილებს, ისე ვეხვეოდი მათ.

უეცრად დავინახე, რომ ხის ძირში ვიღაც იწვა მაზარაში გახვეული. ვიფიქრე, უბედურება ეწია-მეთქი და შემკრთალი მივაჩერდი. ერთმა ჯარისკაცმა შემამჩნია, რომ შევეშინდი და ღიმილით მითხრა:

— სძინავს, ამხანაგო მაიორო... დაიღალა საწყალი ბიჭი...

— ვინ ბიჭი?! — ვიკითხე გაოცებულმა.

— აი, ის პატარა, თქვენ რომ ბილიკების მაჩვენებლად დავინიშნავთ მთავარ გამყოლთან ერთად...

მაშინვე მივხვდი, ვინც იქნებოდა. ერთი წუთით გაგბრაზდი კიდევაც, მაგრამ რაღა დროს იყო...

— აი, შე ეშმაკო, შენა! — ჩავილაპარაკე და უნებურად გამელიშა. — ხედავთ, როგორ მომატყუა?!

დავიხარე და მაზარის კალთა ფრთხილად გადავხადე თავზე. რა თქმა უნდა, ზურაბი იყო. ლოყა ხელისგულზე დაედო და, როგორც ბავშვი, შვევს სჩვევიათ, ღრმად და მშვიდად ეძინა.

— ძალიან დაიქანცა, — ალერსიანად დაჰყურებდა ჯარისკაცი. — კარგი სამსახური კი გაგვიწია... ისეთი ბილიკები სცოდნია, რომ...

თავი ვერ შევიკავე, დავიხარე და ვაკოცე.

იმავე დღეს ზურაბს შტაბში გამოვუძახე. მაგრამ ორჯერ დამჭირდა კაცის გაგზავნა მის მოსაყვანად: მერიდებოდა და არ მოდიოდა.

— მადლობას გიცხადებ! — ვუთხარი ზურიას. — მამაცობისათვის შენ ჯილდოს ღირსი ხარ, მაგრამ...

ბიჭმა იგრძნო, რომ მის დატუქსვას ვაპირებდი და თავი დახარა.

— რატომ არ შეასრულე ჩემი ბრძანება? მე ხომ გითხარი, რომ შინ დაბრუნებულიყავი? იცი თუ არა, რომ ვინც ურჩობას გასწევს, სასტიკად უნდა დაისაჯოს?

ზურიამ უფრო დაბლა დახარა თავი.

— დაუყოვნებლივ შინ გასწი! გესმის?

შეტრიალდა წასასვლელად, მაგრამ ხელი დავტაცე და მკერდზე მივიკარი.

— ახლა კი წადი, ჩემო ბიჭუნა, — ვუთხარი ბოლოს ალერსიანად. — მშობლები მომიკითხე. ჩვენ კიდევ შევხვდებით და ვნახავთ ერთმანეთს...

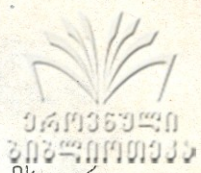
და აი, ისე მოხდა, რომ მხოლოდ ათი წლის შემდეგ შევხვდით ერთმანეთს.

სამხედრო სამსახურიდან გადადგომის შემდეგ, როგორც იცი, ჩემს ძველ პროფესიას დავუბრუნდი.

ერთი კვირის წინ, სამსახურის საქმეების გამო დავალებული მქონდა ტყეების შემოვლა და გამოკვლევა, — ისევ მომიხდა სოხუმის ჩრდილოეთით იმ ადგილებში ასვლა, სადაც ოდესღაც ჩემი ნაწილი იდგა.

ცხენით მივდიოდი. მზიანი დღე იყო, პირველად ვიყავი ამ მთებში იმ დროიდან, როცა მტრისგან ვიცავდით აქაურობას. არც თუ ისე დიდ ხანს გაეწლო მას შემდეგ და მაინც რაღაც შორეულ მოჩვენებად, ავ სიზმრად წარმომიდგნენ ის მრისხანე, შავბნელი დღეები.

აღმართში ვილაც ახალგაზრდა ცხენოსანი წამომეწია.

— შორს მიბრძანდებით? — მკითხა მისალმების შემდეგ. ვუთხარი სად და რისთვის მივდიოდი.

— მაშ, ჯერჯერობით ერთი გზა გექონია, — თქვა უცნობმა მხედარმა. — აი, იმ ტაფობის ძირში დავშორდებით ერთმანეთს. იქიდან თქვენ მარცხნივ გაუხვევთ, მე კი პირდაპირ წავალ. პირველად ხართ ამ კუთხეში?

— არა, ნამყოფი ვარ, — ვუპასუსე, — მაგრამ მას შემდეგ ბევრმა დრომ გაიარა...

მხედარმა თანაგრძნობით გადმომხედა და შემომთავაზა:

— ძალიან საშურო საქმეზე მიმეჩქარება, კოლმეურნეები მელოდებიან აი იქ, ქვემო სოფელში, მაგრამ ნუ შიშობთ, რომ გზას ვერ გააგნებთ, ცოტაზე მაინც გაგყვებით...

უარი ვუთხარი და თანაც მადლობა გადავუხადე თავაზიანობისათვის.

მოსდენილი ვაჟკაცი იყო, პირველ შეხედვისთანავე მომეწონა, ხოლო იმ გულისხმიერების შემდეგ, რომელიც მან გამოიჩინა, კიდევ უფრო მიიზიდა ჩემი გული. ღონიერი, გამწევი ზერდაგი ჰყავდა და ჩემს ცხენს ხან შოლტით და ხან ფერდებში ქუსლის შემოკვრით ვაჩქარებდი, რომ არ ჩამორჩენილიყო.

— აქაური ხართ? — ვკითხე თანამგზავრს.

— დიახ, აქაური. აი, იქ, სევით, ტაფობის თავზე რომ სოფელია, იქიდან ვარ. ეს ერთი თვეა ვმუშაობ კიდევაც იქ. შარშან ზოოტექნიკური ინსტიტუტი დავამთავრე. ერთ ხანს სოხუმში ვმუშაობდი, ახლა კი ჩვენს კოლმეურნეობაში გადმოვედი...

— მინახავს თქვენი სოფელი, ომის დროს ვიყავი იქ, — ვუთხარი მე.

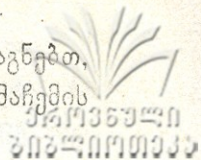
— ლამაზი ადგილია, ოღონდ...

მინდოდა მეთქვა, რომ ძალიან მაღალზეა, მაგრამ მხედარმა სიტყვა ჩამომართვა და ხალისიანად წამოიძახა:

— ომის დროს? ახლა უნდა ნახოთ, თუ გინდათ მისი ნამდვილი სილამაზე და სიკეთე იგრძნოთ! ახლა სულ სხვაა ჩემი სოფელი. გაფართოვდა, გამშვენიერდა, დოვლათით აივსო! — წუთით დადუმდა და მერე დაუმატა: — თუ ჩვენგანაც გექნებათ საქმე, პირდაპირ ჩემთან მოდით. სამოწინებით დაგეხმარებით, თუ რაიმე დაგჭირდათ. ბინაც ჩემთან იგუ-

ლეთ. ახალი სახლი გვაქვს, კარგად მოგასვენებთ. ადვილად მომაგნებთ, მესაქონლეობის ფერმის ბრიგადირი ოტია ესებუა იკითხეთ. მამაჩემის სახლს ყველა მოგასწავლით...

ამის გაგონებაზე გული შემოიტოკდა. მივაშტერდი ჩემს თანამგზავრს. თითქოს თვალებიდან რიდე ჩამომეხსნათ, მაშინვე ვიცანი ვინც იყო და ჯერ ჩუმად, შემდეგ კი ხმიანად შევძახე:

— ზურია!

მან გაოცებით შემომხედა, როცა თავისი სახელი გაიგონა.

რა თქმა უნდა, ის იყო! ოდესღაც პატარა ზურია, ახლა მშვენიერი და ხალისიანი ვაჟკაცი!

— საიდან იცით ჩემი სახელი? — მკითხა გაკვირვებულმა.

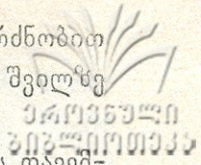
ისე იყო გაოცებული, რომ ცხენი შეაჩერა და ერთ ხანს გაშტერებით მიყურა.

— ვერ გაიხსენე ჩემი სახე? — ვკითხე ღიმილით. — მაშინ იქნებ ის გაიხსენო, თუ როგორი ურჩობა გამიწიე ერთხელ, როცა მწვერვალის ასაღებად ჩემს ნაწილს გაჰყევი... ან იქნებ მამაშენი იგონებდა ხოლმე თავის მეგობარ მაიორს...

მაშინვე თავისი ზერდაგი მოაგდო ჩემს ლაფშასთან, უნდოდა გადამხვეოდა, მაგრამ ცხენი დაფრთხა და გახტა. ზურია გადმოხტა უნაგირიდან, მეც ჩამოვქვევითდი და მსურვალედ გადავეხვიეთ ერთმანეთს.

— რა მოხდებოდა შემდეგ, ეს შენთვის ადვილი გასაგები იქნება, — დაამთავრა ამბავი ჩემმა მეგობარმა მეტყევემ. — ზურიამ სიტყვა ჩამომართვა, რომ დავამთავრებდი თუ არა საქმეს, ვესტუმრებოდი... ვეწვიე კიდევაც. ზურაბმა მართალი მითხრა, — ძალიან გამოცვლილიყო იქაურობა. სიმდიდრე და კმაყოფილება ემჩნეოდა ყველაფერს... აი, ოტიას კაკლის ხე, ერთმანეთზე გადაგრესილი ორი ნაძვი, მხოლოდ იმ ადგილას, სადაც უკანასკნელად ნაცარი და ფერფლი დავტოვე, ახლა ოდა იყო წამოჭიმული... როგორც დიდი ხნის უნახავ საყვარელ ძმას, ისე შემხვდნენ ფელიკო და ოტია. ქალმა წაუტირა კიდევაც სიხარულისაგან. განვლილ წლებს თავისი კვალი დაემჩნია ჩემს მეგობრებზე, განსაკუთრებით ფელიკოზე. ოტიას ძალზე მორეთდა ჭადარა, ლოყაზე ერთგან დამწვრის კვალი აჩნდა. ჩვენ მრავალი რამ გავიხსენეთ წარსულიდან და ბევრი რამ ახალიც გაგუზიარეთ

ერთმანეთს. ცხოვრების ხალისი ჩანდა ოტიას სახეზე, სიამაყის გრძობით
ლაპარაკობდა სოფლის მომავალზე, თავის ფერმაზე, მეზობლებზე, შვილზე
და თავის თავს ბედნიერ ადამიანად თვლიდა.

ორი დღე დაერჩი ჩემს კეთილ მასპინძლებთან. მესამე დილას დავემ-
შვიდობე და გამოვბრუნდი. მამამ და შვილმა დაღმართზე ჩამომაცილეს და
მთავარ გზამდე გამომყვნენ. ისინი კიდევ დიდხანს იდგნენ ერთ ადგილას
და ჩემკენ იცქირებოდნენ. როცა მოსახვევთან უკანასკნელად მოვიხედე,
ისინი ხელების აწევით დამემშვიდობნენ, გააბრუნეს ცხენები და ჭენებით
გასწიეს.

მოვდიოდი და სიხარული მომყვებოდა. ალბათ გამოვიცდია, კარგი
თანამგზავრია! ღირდა, რა თქმა უნდა, მრავალი გასაჭირი გადაშე-
ტანა წარსულში და თავიც გამეწირა, ოღონდ ისევ ხალისი შერჩენოდა
ბევრ სხვა ოტიასაც და მომავალი არ დაჰკარგოდა მრავალ სხვა ზურისაც.
მოვდიოდი და გულს ემღერებოდა. და განა მარტო მე — ეს მწვანედ
დაბურული მთები, ყოველი ხე და ბუჩქიც სიხარულის ხმას გამოსცემდა.
მღეროდა მზეც, რომელიც ოქროდ გადმოღვრილიყო ამ მაღლიან დედამი-
წაზე. არა, არასდროს არ დაცხრება ჩემი ქვეყნის მზე, ჩემი ქვეყნის
ხალისი!

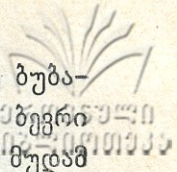

ნაბოლარა

ლიხის გადაღმა სოფლებში თუ გიცხოვრიათ, ალბათ შეამჩნევდით, რომ წინათ ბევრი იქაური ხანშესული გლეხი გრძელ წვერს ატარებდა. ამით ისინი ჩამოჰგავდნენ ძველთაძველ დროში ქვაზე გამოკვეთილ ასურელებს. მათ ღირსეულად ეჭირათ თავი, თითქმის ამაყადაც, უნებურად პატივისცემას იწვევდნენ და, ლეგენდარული ღირის არ იყოს, თავისი დიდებული შესახედაობა მაშინაც არ დაუკარგავთ, როცა უბედურება თავზე დასტეხიათ და სასოწარკვეთაში ჩავარდნილან.

ამგვარი გარეგნობის გლეხები უკვე გადაშენდნენ, მაგრამ აქა-იქ ახლაც მოიძებნებიან.

ერთი ასეთი შემორჩენილთაგანია ჩემი ძველი ნაცნობი იორდანე ბუბა-
შვილი. მე ის ბავშვობიდან მასსოვდა. ჩვეულებრივი მოსახლე, ბევრი
არაფრის მქონე, მაგრამ ეთაკილებოდა სხვაზე ნაკლებობა და თავი მუდამ
ისე ეჭირა, თითქოს ბედით კმაყოფილი იყო. მაღალი ყორით შეკრულ
ეზოში გლესური დაბალი სახლი ედგა, ისე საიმედოდ აშენებული, ვითომც
საუკუნეებისათვის გადალოცვილი ჰქონდა. ეზოში კიდევ საჩრდილობელი
ცაცხვი, ძელური მარანი საწნახელით და ორფეხებზე შედგმული სასიმიწ-
დე. თვითონ რომ გამრჯე იყო, შვილებიც შრომისმოყვარე ჰყავდა. ცისკრი-
დან დაბინდებამდე საქმიანობით გართულნი იყვნენ ცოლი, უფროსი ვაჟი
და ქალიშვილი, არც თუ ლამაზი, მაგრამ ჯანით სავსე გოგო.

მეორე ბიჭი ალექსანდრე, ყველაზე უმცროსი, მაშინ შეეძინა, როცა
აღარავინ ელოდა და, სიმართლე რომ ითქვას, აღარც იორდანეს ძალზე
მორეულ ჭადარას შეეფერებოდა. ისე იყო, თითქოს შვილიშვილი დაბადე-
ბოდა. მოულოდნელად გაჩენილ ამ ნაბოლარასაც ალბათ ღვთის წყალობად
ჩათვლიდა იორდანე, მაგრამ ცოლი მშობიარობას გადაჰყვა და ოჯახი
დაობლდა. ერთ ხანს გულში ხინჯი ჰქონდა ამ ნაბოლარასადმი, მისი შე-
ხედვაც არ სიამოვნებდა, მაგრამ, როცა პატარამ ფეხი აიდგა და ტიტინი
დაიწყო, გული მოუბრუნდა მისკენ და, რაც აქამდე ალერსი დააკლო, შემდეგ
ორკეცად აუნაზღაურა. მის მხეს იფიცავდა, ენას უჩრქევდა და ხშირად,
როცა მეგრდში ჩაიკრავდა, აღტაცებით წამოიძახებდა:

— ეს ბიჭი ჩამიდგამს სულს, ეს მაცხონებს მე!

წამოიჩიტა ნაბოლარა და სკოლაში მისცეს. იმ დღეს, როცა მხარზე
ჩანთაგადაკიდებული პირველად სასწავლებელში გაისტუმრეს, იორდანე
გაოგნებულივით დაბორილობდა სახლში და ეზო-გარემოში. ასე გახარე-
ბული და ბედნიერი არასოდეს არ ყოფილა. ისე შეიგრძნო ეს ამბავი,
თითქოს სასწაული მომხდარიყოს, ხოლო თავისი მომავალი ცხოვრება
რადაც დიდი ნათელით მოსილი წარმოუდგა...

დრომ მთაწია და ზოგი რამ ცვლილებაც მოხდა ბუბაშვილების ოჯახში.
უფროს ვაჟს მამამ ქალი უთხოვა და, როგორც კი რძალი შინ შემოიყვანა,
თავისი ქალიშვილი ღირსეულად გაამზითვა და ახალ პატრონს ჩააბარა.
რძალი მარჯვე დედაკაცი გამოდგა, — ქმრის მოსიყვარულე და მამამთილის
პატივისმცემელი, ალექსანდრესადმი ყურადღებიანი, კუთხე-მეზობლის
გამკითხავი და, ყველა ამ სიკეთესთან ერთად, ერთობ ხალისიანი. ის რომ

სალამოს, საქმეს მოლეული, ეზოში გიტარას გამოიტანდა და დაამღერებდა, ადამიანი კი არა, გარემოც გაყუჩებული და დამტკბარი უსმენდა.

იღბლიან კაცად თვლიდა იორდანე თავის თავს და, ბედის მადლიერს, წინ ტკბილი მოხუცებულობა ეხატებოდა.

ამ კმაყოფილებაში მდინარებდა მისი ცხოვრება, როცა უკანასკნელად სოფელი დაეტოვე. მრავალმა წელმა გაიარა, რაც იქ არ ვყოფილვარ, და თუ ხანდახან იქაურობა მომაგონდებოდა, თვალწინ ყოველთვის გრძელწვერა იორდანეს სახეც გაიელვებდა.

დიდმა დრომ განვლო, როცა ისევ ვესტუმრე ბავშვობიდან საყვარელ ამ კუთხეს.

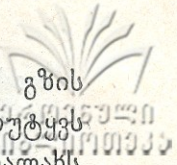
შემოდგომის სალამო იყო. სოფლის შარაზე მივაბიჯებდი. წელიწადის არც ერთ დროში მზე ისე კეთილი და სასიამოვნო არ არის, როგორც სექტემბრის მიწურულში. ზაფხულის თვეებში მხურვალე სხივებით გააძღებს მიწას, მწვანით შემოსავს მთა-ბარს, ხეხილს სიტკბოდ შეეწოვება და შემდეგ, შემოდგომაზე, ნაბობოქრალი, დაცხრება და დატკბება. ახლა კიდევ უფრო ლამაზი ჩანს ფერშეცვლილი, ყვითლად დამშვენებული გარემო. ყველგან აჭრილია ყანა, ბაღებში ხილი დაკრეფილია, ეზოებში გამდგარა მაჭრის სურნელი.

აი, ის ძელქვანარი, რომლის ტოტებქვეშ დაბინდებისას თავს იყრიდნენ ხოლმე დარბაისელი სოფლელები და გვიან ღამემდე საუბარში ერთობოდნენ. აი, ის ბექობი, რომლის ძირში ჩვენი პატარა მდინარე სისწრაფეს ანელებდა და ღრმა კალაპოტში მშვიდად მიედინებოდა. ახლაც მესმის ის გიჟური ჟრიაბული, წყალში ჩაყრილი ტოლები რომ ავტყენდით.

ვხედავდი ნაცნობ ადგილებს, მაგრამ ყველგან აღარ მეგებებოდა ჩემი ახალგაზრდობა. ბევრი რამ შეცვლილიყო აქ. სადაც ველური ბუჩქნარი მახსოვდა, ახლა ვაზი და ბალი ხარობდა. ძველი ქოხმახების ადგილზე ბევრგან მაღალი სახლები ამართულიყო. ალაგ კი ძველებურად დარჩენილიყო ყველაფერი.

იორდანეს ცაცხვიც ისევ ისე ტოტებგაშლილი დავინახე, ოღონდ თითქოს გაველურებული და მარტობაში მყოფი. თითქოს იგივე ეზო, მაგრამ აღარც ყორე, აღარც ის სახლი და აღარც მარანი. რაღაც ფაცხა იდგა მხოლოდ. თვითონ იორდანე?

პატარა აღმართი ავიარე და მოულოდნელად ისიც დავინახე. გზის პირად იჯდა და რქებში ბაწარჩაბმულ ძროხას აძოვებდა. პირუტყვის მაყვლის ბუჩქში თავი შეერგო და სიგრილეში შერჩენილ ბალახს ეძებდა.

იორდანე ძალზე მოხუცებულიყო. გრძელი წვერი, ყვითლად ფერნაკრავი, მკერდზე ეფინა.

მხოლოდ მაშინ მიცნო, როცა ვინაობა ვუთხარი. გაცემით და თანაც ისე ალერსიანად ამომხედა, შევატყვე, ჩემი ნახვა ესიამოვნა. წამოდგომა დააპირა, მაგრამ მე თვითონ მის გვერდით ჩამოვჯექი.

მისი ამბავი მოვიკითხე.

— მადლობელი ვარ, ჭირიმე, — ყრუდ ჩაილაპარაკა. ჩაჩუმდა, მერე გამომცდელი თვალით გადმომხედა და უეცრად რატომღაც ჩაიხიბნითა. — მე რაღა საკითხავი ვარ, ჩემო ბიძიკო. დავლოდილობ, დავათრევე გაძალღებულ სულს. არც მკვდრებში ვწერივარ და აღარც ცოცხლებში.

ჩემი გაკვირვება შეამჩნია და განაგრძო:

— ახლა შენ იმას იფიქრებ, ბერიკაცია და ბუზღუნობსო. ეგ კი არა, დაილოცა ღვთის სამართალი, ჩემს ამბავს რომ წარმოვიდგენ, ისე მიკვირს, გამეცინება ხოლმე კიდევაც. შენ ჯვარი გწერია და, რაც ჩემს თავზე ამბავია, არაკად არ თქმულა. არა, ნამდვილად ღმერთსაც საქმე შემოლევია, თორემ აბა, რაღა ჩემზე მოიცალა? ისე გამამასხარავა, რომ მე თვითონვე მეცინება. აჰ, არა, ბიძიკო, არ იფიქრო, ჭკუაზე შემცდარი არ გეგონო. შენც გაგეცინება, რომ გაიგებ... ჩემს კართან ჩამოვივლიდი ახლა შენ. მერე? მოგეწონა იქაურობა? ჰოდა, ასეა. შენი კეთილი გულის ამბავი რომ ვიცი, რავა მოგეწონებოდა.

ჩემი უფროსი ბიჭი, გაგონილი გექნება, ომიდან აღარ დაბრუნებულა. ასე გვაცნობეს, საცხა კარპატები ყოფილა, იქ დაიღუპაო. ერთ ხანს ისევ მაინც მის მოლოდინში ვიყავით. ერთი-ორი კაცი, მათი ჩამოსვლის იმედი რომ აღარ ჰქონდათ, ისეთი დაბრუნდა შინ. ეგერ კიდევ, ჩემი მეზობლის ბიჭი, გამოტირებული რომ ჰყავდა ყველას, ახლა ჩვენი ბრიგადირია, კელამ პირველი კაცია სოფელში. ჰოდა, ვიფიქრეთ, ღმერთი მოწყალეა, იქნებ ჩვენც შეცდომით გვაცნობეს-თქვა. სანამ მის მოლოდინში ვიყავით, ჩემი რძალიც ჭკუით იყო. ვინ იცის, მისგან რომ შვილიშვილი მყოლოდა,

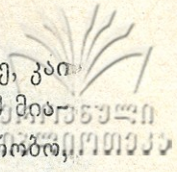

შეიძლება ახლაც ჭკუით ყოფილიყო. მარა, დეილოცა ღვთის სამართალი, არ გაიმეტა ჩემთვის ეს წყალობა. ამასობაში, შენ ხარ ჩემი ბატონი, მშვიდობაც ჩამოვარდა, მარა სამაგიეროდ ჩემს სახლში დაიწყო არეულობა. რომ გადაგვიწყდა ბიჭის დაბრუნების იმედი, ჩემმა რძალმა, არ ვიცი, რა ეშმაკები შეუჯდა, აიქნია ხელი ყველაფერზე და მეც ამიხიბრდა: ჩემი ქმარი მიწაში ლპებოდეს და შენ სული გედგასო? ნამეტანი გამიმწარა სიცოცხლე. მაინცდამაინც შენც ჩაძაღლდიო. სასიცოცხლო პირი აღარ მქონდა ჩემი ბიჭის დამკარგავს, მარა რა მექნა, თუ თვითონ არ ამოძვრა ეს ოხერი სული? ა, რა მექნა? ძალათი მომეკლა თავი? გაგონილა ამისთანა ცოდვის კითხვა?!

ერთ დღეს ჩემმა რძალმა გამომიცხადა, ჩვენი ერთად ცხოვრება არ მოხერხდებო. გაჰყო შუაზე სახლი, მარანი, რაც რამ მეზადა, აიკრა ბარგი და თავის სოფელში გადავიდა საცხოვრებლად. დავრჩით ასე მარტო მე და ჩემი უმცროსი ბიჭი. ჰო, ალექსანდრე... ვიფიქრე, აგერ ეს ბავშვი სწავლას გაათავებს, ამაგს დამიფასებს, მხარში ამომიდგება და გვეიმართებით-მეთქი წელში... მარა, კაცი ბჭობდა, ღმერთი იცინოდაო, დასტურ ჩემზე ყოფილა ეს ნათქვამი... სწავლა კი დაამთავრა ჩემმა ალექსანდრემ, მაგრამ რა ვიცოდი, თურმე იმ დღეს მემსებოდა თვალი. აბა, ბიჭო-მეთქი, ახლა შენ იცი და შენმა კაცობამ-მეთქი! და მე რომ გახარებულმა ხელი გადავხვიე, ასე მითხრა: — „რა ვქნა, მამაჩემო, შენ რომ ფიქრობ, ისე არაა საქმეო, სოფელში გამჩერებელი არ ვარო. სწავლა იმიტომ კი არ მივიღე, რომ ჭოტივით გამოყრუებულ ფულურთში ვიცხოვროსო. ახლა ძველი დრო ნუ გგონია, ყველას საშუალება აქვს დიდი კაცი გახდესო!“ დაჰკრა ფეხი და წავიდა. რატომ, შენს თავს შემოვევლე, სოფელში არ დაედგომება ნასწავლ კაცს? განათლებულმა კაცმა რომ ხანდახან ტალახში ფეხი გაისვაროს, ცა ჩამოენგრევა თავზე? სანანებლად უნდა გამხდომოდა, რომ ბავშვმა წიგნი ისწავლა?

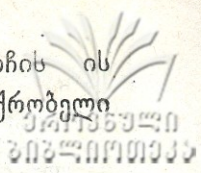
ასე მოგახსენო, ხუთი წელიწადი გავიდა, მისი ასავალ-დასავალი არ ვიცოდი. მერე როგორღაც მოვგონებოვარ და ინამუსა, ჩამოვიდა, მნახა, რა დაგიმალო, გულნატკენი ვიყავი, მარა, რომ დავინახე, ისე მიამა, ღმერთი გამომეცხადა-მეთქი. ერთი-ორჯერ დავაპირე გულის მოსაფხანად მაინც საყვედური მეთქვა ჩემი დავიწყებისათვის, მაგრამ ისე იყო გამოწყობილი, ვერ შევბედე. სკამი მივართვი ჩვენებური, სოფლური, სამფესა. ცხვირსა-

ხოცი ამოიღო და დააფინა. უბრალოდ დაჯდომა არ ინება. ვიფიქრე, კაცი ცხოვრებას შეჩვევია და მე რომ ახლა ვუსაყვედურო, აქაურობა რატომ მიყვარს? ტოვე-მეთქი, ასე იტყვის, გამოჩერჩეტებულა მოხუციო. როგორ ცხოვრობ, მკითხა. როგორც ხედავ-მეთქი. მიიხედ-მოიხედა და შევატყვე არ ესიამოვნა. ვერ მოგიწყვიტა კარგად შენი ცხოვრებაო. ე, მაშინ კი ველარ მოვითმინე და შეეკადრე: —რაობით-მეთქი, შვილო? თუ ყველა შენსავით ახალგაზრდამ სოფლად ცხოვრება იუკადრისა და გაქცევა არჩია, ჩემისთანამ რა გააწყოს-მეთქი? იმ დღეს მეზობელთან ისაძილა. ჩემი მოტუტყნული სადილი რაში ეამებოდა. იქვე გაითია ღამე და მერე თავის გზას გაუდგა. ის იყო და ის იმის შემდეგ მისი ლანდი აღარ მინახავს. აღარც ჩემს ამბავს კითხულობს, — მეკდარი ვარ, ცოცხალი ვარ. ველარც მე მივიკვლიე სად არის. ბუღალტრად უნდა იყოს სადღაც, არ ვიცი თბილისში, არ ვიცი ბათუმში. ღმერთმა კარგად ამყოფოს, მარა, ეს მითხარი, ამ ნასწავლ ხალხს სოფლად არ დაედგომება, თუ რაგაა საქმე? აქ მათთვის საქმე არ მოიძებნება, რომ ქალაქ ადგილას გარბიან? ან რომელ წიგნში ამოიკითხეს, სახლ-კარი მიატოვე, გადაშენდი, გადაგვარდი, შენიანიც დაივიწყე და შენი ბუდეც მოშალეო? კიდევ მადლობა ღმერთს, ყველა ჩემი შვილივით არ არის. ზოგ-ზოგი ვინმე, ვინც აქ დარჩა, ურიგოდ არ ცხოვრობს. ვინც შრომას არ გვექცა ეგერ, შენც ხედავ, ახალი ოდა-სახლები წამოჭიმა. წინათ რომ ჭრაქით ვიჭვარტლებოდით, ახლა აქაურობა ელექტრონით არის გაჩაღებული. კარგი საქმეა, მარა, ბატონო, ეს ხალხი თუ შემოეცალა სოფელს, ვიღას გაუნათოს ელექტრონი? ჰოდა, ასე იყო, ჩემო ბიძიკო, ჩემი ალექსანდრეს ამბავი. მე რომ იმან თავისი სწავლით გამახარა, ისე შენმა მტერმა და ორგულმა იხარა. მარა, კაცი, თურმე, მაინც გაუტყხელი ყოფილა. ვიფიქრე, ბიჭმა იმედი არ გამიმართლა, ეგერ ქალიშვილი მყავს და ხანდახან მაინც მომხედავს-მეთქი. ძალიან რომ გამიჭირდა, დავკარი ერთხელ ფეხი და წავედი მასთან. სანამდი გაგამზითევდი, სულ თვალში მიყურებდა და შაქარი ამოდიოდა პირიდან. ვიფიქრე, მივალ, შევჩვილებ, მისი ძმის შერცხვენას ვეტყვი, გულს მაინც მოვიოხებ-მეთქი. მივედი, ყმაწვილო, და... ხი-ხი! სადღაა ჩემი ქალიშვილი, ან მისი ქმარი! ისინი კი არა, ნასახლარის კვალიც აღარ ჩანს მათ ბარობაზე. მიუყიდ-მოუყიდნიათ თუ რამ გააჩნდათ და ქალაქ ადგილას გადასულან. მეზობლებმა მითხრეს, იქ სახანძრო

რაზმში მსახურობსო... სხვას თუ ცეცხლს უქრობს, მე რაღას მერჩის ის ოჯახაშენებელი? მე რაღაზე გამიჩინა გულში ასეთი ჩაუქრობელი ცეცხლი?

ჰოდა, ასე შემომეცალა ყველა. ამაზე იყო მოგახსენე, რომ არც მკვდრებში ვწერივარ და აღარც ცოცხლებში. ეს ერთი გლახა ძროხა შემჩრა შვილების მაგიერ და ამაზე ვიყოლიებ თავს. ხი-ხი! არა, რომ თქვას კაცმა, ჩვენი კოლმეურნეობა არ მივიწყებს და, თუ ხელის შეწყობით, თუ ალერსიანი სიტყვით მამხნევებს ხოლმე. ასე რომ არ იყოს, საცხა ყვაავივით ამომძვრებოდა სული... მოგაწყინე, ბიძიკო, თავი, მარა, მოგეცა სიხარული, ცოტა გულზე მომეშვა შენთან ლაპარაკით“.

ძროხა მეორე ბურღისკენ მიიწევადა.

— დეჩი, შე სამგლე! — ბაწარი მოქაჩა იორდანემ და მერე სევდანარევი ღიმილით გადმომხედა: — ა, ბატონო, ხომ ხედავ, ესეც ჩემგან გაქცევას ცდილობს. ვიცი მე, ბოლოს არც ეს გამახარებს. ხი-ხი!

*
* * *

ეს იყო და ეს. მეტი არაფრით იყო შესანიშნავი მოხუცი იორდანეს ცხოვრება. მეტად მარტივი ამბავია და იქნებ არ ღირდა ამაზე თქვენი ყურადღების შეჩერება. რა თქმა უნდა, აქ საჭირო იყო მცირეოდენი სამკაულით მაინც ამეჭრელებია ამბავი, ბოლოს აღმეწერა, თუ როგორ დავემშვიდობე იორდანეს, როგორ თანდათან დაეშვა ბინდი და ცის სიღრმეში როგორ აკიაფდნენ ვარსკვლავები. იქნებ ამით მაინც მოგვერიდით ცოტაოდენ სიამოვნებას. თუ არა და, მაშ იხე რა ყურადღების ღირსი იყო ეს სრულიად უმნიშვნელო პატარა ამბავი პატარა ადამიანზე! თუ მაინცდამაინც საჭირო იყო მემამბნა რაიმე, ამაზე უფრო ღირსშესანიშნავი ვერაფერი მოიძებნა? რამდენი საქვეყნოდ ცნობილი კაცი, ანდა წარსულში რამდენი გვირგვინოსანი და სახელგანთქმული რაინდი დარჩა აღუწერე-

ლი?! რა აურაცხელი სიმდიდრე, ბრწყინვალეობა და რომანტიკაა იქ, —
ნადიმები, სიყვარული, არაბული ტაიჭების მარულა, ქორ-შავარდნებით
ნადირობა, სეფე-ქალების ფარჩის შრიალი! და უეცრად ამის მაგიერ რაღაც
სოფელი და ვიღაც გრძელწვერა მოხუცი. რა შედარებაა! სასაცილოა, რა
თქმა უნდა! მხოლოდ შეცოდების ღირსია ასეთი ღარიბი ფანტაზიის მქონე
ავტორი.

ს ა რ ჩ ე ვ ი

ნაცარა	3
ჭინკა-ბიჭები	20
ორბი	: 25
ზურია	: 30
ნაბოლარა	• • • • • E E E • • • • • 42

რედაქტორი ჯ. ჭანტურაია
მხატვარი ბ. ხავთასი
მხატვრ. რედაქტორი ო. ჯიშკარიანი
ტექნორედაქტორი გ. მებრეველი
კორექტორი შ. ახვლედიანი

ხელმოწერილია დასაბეჭდად 17/VIII-61 წ.
ანაწყოების ზომა 7×10,
ქაღალდის ზომა 70×92¹/₁₆,
ნაბეჭდი თაბახი 3,25.
სააღრიცხვო-საგამომცემლო თაბახი 2,5.
ტირაჟი 20.000. შეკვ. № 287.

ფასი 8 კაპ.

საქ. სსრ კულტურის სამინისტროს
მთავარბოლიგრაფგამომცემლობის 1-ლი სტამბა,
თბილისი, ორჯონიკიძის ქ. № 50.

1-я типография Главполиграфиздата
Министерства культуры Грузинской ССР,
Тбилиси, ул. Орджоникидзе, 50.

კლდიაშვილი სერგო დავიდიძე

ნაცარა

(На грузинском языке)

Художник Б. Хавтаси

Детиздат Грузинской ССР

«Накадули»

Тбилиси

1961

7186

УДК 62-70
УДК 62-70

522